

Machiavelli en de Minima

Wergroep Arme Kant van Nederland/EVA
Luijbenstraat 17
5211 BR 's Hertogenbosch
tel. 073-6121939
info@armekant-eva.nl
www.armekant-eva.nl

Marije van Dodeweerd

Een uitgave van de werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA

MACHIARELLI EN DE MINIMA

Over invloed, inspraak en ideeën

Of: hoe je meedenkt en meepraat over het lokale armoedebeleid

MACHIAVELLI EN DE MINIMA

Over invloed, inspraak en ideeën

Of: hoe je meedenkt en meepraat over het lokale armoedebeleid

Tekst

Marije van Dodeweerd
www.marijevandodeweerd.nl

Met een bijdrage van:

Nico van der Perk, Protestantse Diaconie Amsterdam

Redactie

Evelyn Schwarz
Peter de Bie

Vormgeving

Anja Crijns

Druk

Drukkerij Accuraat, Breda

November 2005

Uitgave

Werkgroep Arme Kant van Nederland/EVA
Luijbenstraat 17
5211 BR 's Hertogenbosch
tel: 073 - 612 19 39
mail: info@armekant-eva.nl
url: www.armekant-eva.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Voorwoord</i>	4
<i>Inleiding</i>	5
<i>Deel I - Over lokale armoedevraagstukken</i>	6
<i>Van centraal naar lokaal</i>	7
Wet Werk en Bijstand	7
Wet Maatschappelijke Ondersteuning	7
Voor- en nadelen: 467x beleid	7
Meedoen	8
<i>Armoede op lokaal niveau</i>	9
Gemeentelijk minimabeleid	9
Invulling en uitvoering WWB	10
Uitvoering WMO	12
Huisvestingsbeleid	13
<i>Deel II - Hoe krijg je invloed en inspraak?</i>	15
<i>Het spel en de knikkers</i>	16
De politieke spelers	16
Het politieke spel	16
Wat kun je doen?	18
Wat werkt het beste?	18
Uitgepolderd?	22
<i>Gemeenteraadsverkiezingen 2006</i>	24
Verkiezingsprogramma's beïnvloeden	24
Verkiezingsactiviteiten	25
Na de verkiezingen	26
<i>Bondgenoten</i>	28
Bondgenoten op het thema werk en inkomen	28
Zorg en gezondheid	29
Volkshuisvesting	30
Hoe kun je samenwerken?	30
<i>Deel III - Beter goed gejat...</i>	33
<i>Enkele voorbeelden</i>	34
De Armoede Effect Rapportage	34
'7x7': Amsterdamse kerken in gesprek met de stad	35
Een brede maatschappelijke coalitie tegen armoede	36
<i>Bijlage - Voorbeeld persbericht</i>	37
<i>Bijlage - Voorbeeldbrief voor de gemeente</i>	38
<i>Bijlage - Voorbeeld informatie folder/flyer</i>	39
<i>Bijlage - Informatie en adressen</i>	40
Belangenorganisaties	40
Bovenlokale organisaties en allianties	41
Kerkelijke organisaties	41
Cijfers en statistieken over armoede	42
Blijf op de hoogte	42

Wie Machiavelli kent, denkt vaak aan een machtswellustige heerser zonder enige scrupules. Zou dat een passend voorbeeld zijn voor wie zich wil inzetten voor de onderkant van de samenleving? Machiavelli is voor minima minder gek dan het lijkt.

Machiavelli's hoofdwerk 'Il Principe' is in feite een kookboek. Het wil recepten en vaardigheden overbrengen rondom de centrale vraag: hoe kom ik aan de macht en hoe blijf ik aan de macht?

Om macht en invloed uit te oefenen moet men weten hoe het politieke spel werkt. Men moet vaardigheden opdoen in het meedenken en meedoen, het samenwerken, het lobbyen en het inspreken.

We zijn nog lang niet uitgedokterd in Nederland, op lokaal niveau is deze manier van gezamenlijk invloed uitoefenen nog volop actueel. Mensen binnen en buiten de kerken die zich de belangen van mensen met een te laag inkomen ter harte willen nemen en actief willen zijn, doen er goed aan om zich de nodige vaardigheden toe te eigenen.

Ook deze brochure heeft iets weg van een kookboek. Hij bevat een overweldigende hoeveelheid recepten, teveel om ze allemaal te kunnen realiseren. Een eerste belangrijke vaardigheid is dan ook de kunst om goed te kiezen. Wat past het beste bij de situatie van de eigen woonplaats en de eigen groep? En welke ideeën zijn wel leuk - voor later of voor elders in het land?

Wij hopen dat in deze brochure voor zowel beginnende als doorgewinterde Arme Kant/EVA-groepen, kerk-en-minimawerkgroepen of belangenbehartigingsgroepen een passend recept te vinden is.

We geven deze brochure uit in de aanloop van de gemeenteraadsverkiezingen van 2006. De gemeenteraadsverkiezingen zijn een goed ijkpunt om weer eens goed te kijken waar de spelers op het lokale vlak zich bevinden, wat hun inzet en hun missie is. Maar ook na de verkiezingen zijn er volop mogelijkheden om de stem van minima te laten horen. Dan is het zaak om erop toe te zien hoe de uitvoering van het lokale (minima)beleid verloopt, de netwerken verder uit te bouwen en om zondig politici aan nog niet ingeloste beloftes te herinneren.

Een belangrijke vaardigheid voor lokale polderaars is ook het aan anderen laten weten wat je doet. De werkgroep is heel benieuwd welke recepten uit dit boek u in de praktijk kon brengen en hoe het u daarbij verging. Andere groepen in het land kunnen met uw succesverhalen en met de minder goede ervaringen hun voordeel doen.

Deze brochure had niet geschreven kunnen worden zonder de waardevolle bijdragen van Bea Mulder, Theo Vleerbos, Kees Dekkers, Rikie Dommerholt, Kees Tinga, Irmgard Busch, Ronald Krenning en Nico van der Perk. Bedankt!

Veel succes en plezier met het politieke spel!

Evelyn Schwarz

Voorzitter Werkgroep Arme Kant van Nederland / EVA

INLEIDING

Hoe groot de macht van het lot in het menselijk bestaan is en op welke wijze men er zich tegen teweer moet stellen (Machiavelli)

Of: hoe lokale belangengroepen zich actief op de politiek kunnen storten

Concurrerende machthebbers kun je het beste uitroeien. Dan zijn ze te zwak om je ooit nog terug te pakken. Dat vindt de Italiaanse Niccolo Machiavelli. Vijfhonderd jaar geleden schreef hij het boek *Il Principe* – de heerser. Volgens sommige mensen presenteert Machiavelli zich in dit boek als een keiharde machtswellusteling. Aan zijn gevoelloze maatregelen hoeven we dan ook geen voorbeeld te nemen. Dit boek is om een andere reden nog steeds van belang. Van Machiavelli als politiek strateeg kunnen we nog veel leren. Machiavelli geeft pragmatisch weer hoe je de macht over een gebied kunt veroveren, behouden en uitbreiden. Slimme tactieken en handige trucs zijn daarbij belangrijk.

Machiavelli schreef *Il Principe* in 1513. De politieke situatie zag er toen anders uit dan nu, maar nog steeds kent de politiek de eigen spelregels. Mensen die actief zijn in een cliëntenraad of belangenorganisatie weten dat. Als belangenorganisatie kun je ook van macht gebruik maken en de spelregels leren. Hoe kun je invloed uitoefenen? Hoe zoek je bondgenoten? Hoe zorg je dat jouw standpunten gehoord worden? Daar zijn algemeen geldende tips voor te formuleren. Deze brochure gaat over het spel en de regels.

Gemeenten krijgen een steeds grotere rol in het armoedebeleid. Daarom is het belangrijk om op lokaal niveau mee te praten en mee te denken. Hoe doe je dat als lokale groep? Deze brochure bevat handvatten en ideeën. Geen richtlijnen maar tips. Doe inspiratie op en kies de aanpak die bij je past. En wees reëel: wil je alle tips in deze brochure navolgen dan ben je over honderd jaar nog bezig. Kies daarom één of twee zaken waar je mee aan de slag gaat. En de belangrijkste tip: doe alles met plezier.

Deel I Over lokale armoedevraagstukken.

Deel II Hoe krijg je invloed en inspraak?

Deel III Beter goed gejat.... voorbeelden van lokale groepen.

Wat wil de armoedebeweging?

De armoedebeweging pleit voor een algemene verhoging van de uitkeringen om de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud te dekken. Het huidige minimum is daarvoor te laag.

Vooralsnog blijft een positieverbetering van uitkeringsgerechtigden uit. In de tussentijd kiest de armoedebeweging daarom voor een pragmatische houding. Dat betekent zoveel mogelijk binnen bestaande kaders en wetten de positie van minima verbeteren. De armoedebeweging ondersteunt daarom inkomensondersteuning en lastenverlichting. Aandachtsgebieden zijn de huren, de lokale lasten en de gezondheidszorg.

Meer informatie over armoede en de standpunten van de armoedebeweging is te vinden in:

Het Dossier Armoede in Nederland

Helpen onder protest

Om Sociale Rechtvaardigheid

Of op de websites:

www.armekant-eva.nl

www.socialealliantie.nl

Over steden en machtsgebieden die na decentralisatie volgens eigen wetten gaan leven (Machiavelli)

Of: over de rol van gemeenten in het armoedebeleid

Decentralisatie is in de mode. De Wet Werk en Bijstand en de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning zijn bijvoorbeeld decentrale wetten. Deze wetten hebben grote invloed op de positie van minima want zij gaan over sociale zaken en zorg. Gemeenten zijn door de decentralisatie zelf verantwoordelijk voor de invulling en de uitvoering van die wetten. Wat verandert de decentralisatie precies en welke voor- en nadelen heeft dat?

Wet Werk en Bijstand

De Wet Werk en Bijstand (WWB) trad begin 2004 in werking en verving de Algemene Bijstandswet. De WWB schept een wettelijk kader voor de verstrekking van bijstandsuitkeringen en het reïntegratiebeleid. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de verdere invulling en uitvoering. De hoogte van de uitkeringen staat bijvoorbeeld vast. Maar de gemeente bepaalt wie recht heeft op bijzondere bijstand, hoeveel dat is en hoe iemand dat kan aanvragen. Zo verschilt het beleid per gemeente.

De gemeente krijgt financiering van de rijksoverheid om de uitkering te betalen. Alles wat overblijft, mag een gemeente in eigen zak steken. Dit moet gemeenten stimuleren om zoveel mogelijk mensen uit een uitkering te houden of te krijgen. Dit laatste is een specifieke taak van het CWI.

Met de WWB wil de rijksoverheid meer nadruk leggen op arbeidsparticipatie. Elke gemeente krijgt daarom een apart budget voor reïntegratiebeleid. Elke gemeente ontwikkelt daarom een eigen reïntegratiebeleid. De gemeente sluit contracten af met commerciële reïntegratiebureaus en bepaalt wie er recht heeft op een premie bij het vinden van betaald werk. Ook bepaalt de gemeente de hoogte van de premie.

DEEL I

OVER LOKALE ARMOEDEVRAAGSTUKKEN

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning staat nog in de steigers. De invoering is gepland in juli 2006, maar het is de vraag of de overheid die datum haalt. De WMO is een decentrale wet en vervangt onder meer de WVG (Wet Voorzieningen Gehandicapten), de Welzijnswet en (delen van) de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten). De gemeente gaat - binnen door het rijk gestelde kaders - een eigen beleid voeren op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. Hieronder vallen zaken als jeugdzorg, vrouwenopvang, (huishoudelijke) thuiszorg en allerlei voorzieningen voor gehandicapten.

Elke gemeente moet onder de WMO elke vier jaar een beleidsplan opstellen over het eigen zorgbeleid. Voor de uitvoering krijgt elke gemeente een budget. Gemeenten moeten onder de WMO een indicatieorgaan aanstellen dat bepaalt wie er voor zorg in aanmerking komt en hoe die zorg eruit ziet. Gemeenten sluiten zelf contracten met zorginstellingen en stellen eisen aan de kwantiteit en de kwaliteit van de zorg. Sinds begin 2005 zijn gemeenten al druk bezig met de invoering van de WMO. Een aantal gemeenten is al begonnen met proefprojecten en onderhandelt druk met dienstverleners over de te leveren zorg.

Voor- en nadelen: 467x beleid

Decentralisatie heeft zijn voordelen, maar zeker ook de nodige nadelen. In deze paragraaf zetten we de belangrijkste voors en tegens op een rijtje.

Nadeel: geen overkoepelend beleid

Het voeren van decentraal beleid heeft een belangrijk gevolg. 467 gemeenten schrijven 467 beleidsplannen. Elke gemeente maakt eigen keuzes en daar kunnen verschillen tussen zitten. Dat maakt het beleid op het gebied van werk en inkomen en zorg op landelijk niveau ondoorzichtig. In elke gemeente gelden immers andere regels. Om het nog ingewikkelder te maken, hebben deelgemeenten en stadsdelen in grote steden doorgaans veel autonomie op sommige deelgebieden als welzijn. Dat maakt het moeilijk om op centraal niveau te beoordelen of het gevoerde beleid effectief is.

Nadeel: 467 gesprekspartners

467 gemeenten, betekent ook 467 gesprekspartners. Voor iedereen die wil meepraten levert dat een probleem op. Op centraal niveau kun je de contouren van het beleid aanpassen. Je moet bij elke gemeente apart

aankloppen voor de uitwerking van het beleid. Vanwege tijdgebrek is dat onbegonnen werk.

Nadeel: het werkt rechtsongelijkheid in de hand

Decentralisatie kan ook uitmonden in rechtsongelijkheid. Iemand in gemeente A. kan een hogere uitkering of betere zorg ontvangen dan in gemeente B.

De gemeente bepaalt hoe hoog de eventuele toeslag is op een bijstandsuitkering en wie daar voor in aanmerking komt. Zo kan het voorkomen dat de ene gemeente een alleenstaande altijd de maximale toeslag van 20% toekent en een andere gemeente bepaalde groepen - die kosten kunnen delen - een lagere toeslag geeft. Een alleenstaande ouder krijgt de status van alleenstaande als het jongste kind de leeftijd van 18 jaar bereikt. De uitkering gaat dan 20% omlaag. In de ene gemeente gaat dat in één keer, in de andere gaat het stapsgewijs. De ene gemeente is soepel in het verstrekken van bijzondere bijstand, de andere gemeente stuurt mensen eerst naar de kredietbank.

Ook binnen de WMO ontstaat een grote beleidsvrijheid voor gemeenten. De ene gemeente vraagt een eigen bijdrage voor zorgvoorzieningen. De andere gemeente voert geen drempel in. Gemeenten kunnen verschillende kilometervergoedingen hanteren voor gehandicaptenvervoer of verschillende eisen voor wie voor zorg in aanmerking komt. Ook het zorgaanbod zal per gemeente verschillen.

Voordeel: maatwerk

Decentralisatie heeft ook voordelen. Gemeenten staan dicht bij de burger en kunnen beter maatwerk leveren. De minimale basis voor voorzieningen zijn in elke gemeente gelijk. Een gemeente kan die verder uitbouwen. Door een beter zicht op de dagelijkse praktijk, kan een gemeente bijvoorbeeld de preventieve jeugdzorg misschien beter regelen dan de rijksoverheid dat ooit zal kunnen doen. Zeker als een gemeente werkt met een stuurgroep van mensen uit het veld die zicht hebben op de behoeften en het beleid zonodig kunnen bijsturen.

Voordeel: meer invloed lokale groepen

De gemeente is verplicht om het eigen beleid in samenspraak met burgers te formuleren. Meestal gaat dat in de vorm van een cliëntenraad. Vaak hebben belangengroepen en kerken intensief contact met ambtenaren en politici om ze te informeren en te adviseren. Je hebt dus meer kansen om het gemeentelijk beleid op essentiële vlakken te beïnvloeden en dat kan tot goede resultaten leiden.

Meedoen

Decentralisatie geeft gemeenten een steeds grotere rol op het gebied van werk, inkomen en zorg. Gevolg is dat er meer belangrijke beslissingen op lokaal niveau worden genomen. Als lokale belangenbehartiger wil je daar bovenop zitten. Daar zijn genoeg mogelijkheden voor. Maar eerst een kijkje in de keuken van het lokale armoedebeleid.

ARMOEDE OP LOKAAL NIVEAU

Over de vrijgevigheid en de gierigheid (Machiavelli)

Of: over lokaal armoedebeleid

Hoe kun je op lokaal niveau de positie van minima verbeteren? Weet wat er speelt en waar je op moet focussen. De gemeente heeft niet alles in eigen hand, concentreer je op de zaken die een gemeenteambtenaar, raadslid of wethouder kan beïnvloeden. Sommige dingen kun je niet op lokaal niveau veranderen. Je kunt een gemeente niet vragen om de uitkeringen te verhogen. Je kunt een gemeente wel vragen om de bijzondere bijstand soepel toe te kennen. Waar is een gemeente gemachtigd tot een beslissing en is er ruimte voor verbetering? Die ruimte kun je gebruiken om je speerpunten te formuleren voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2006.

Gemeentelijk minimabeleid

Veel gemeenten hebben een eigen minimabeleid. Financiële ondersteuning, informatie en kortingen helpen mensen op weg en geven net dat beetje extra lucht.

Kwijtschelding gemeentelijke lasten

De gemeente kan gemeentelijke lasten kwijtschelden. Het kan gaan om gemeentelijke belastingen als afvalstoffenheffing, rioolbelasting, onroerend-goedbelasting en hondenbelasting. Deze lasten kunnen jaarlijks hoog oplopen. Een goed kwijtscheldingsbeleid maakt daarom een wezenlijk verschil. Let daarbij op de gehanteerde inkomensgrens en op de mogelijkheden om mensen die in aanmerking komen pro-actief te benaderen. Dat kan inhouden om deze mensen geen belastingaanslag te sturen of automatisch een kwijtscheldingsformulier toe te sturen.

Fondsen, kortingen en goedkope diensten

Een gemeente kan geld storten in speciale fondsen, waar minima een beroep op kunnen doen. Denk aan fondsen voor schoolgeld of de contributie voor een sportvereniging. Sommige gemeenten hebben daarnaast een speciale kortingspas voor minima. Deze biedt reducties op culturele uitjes en lidmaatschap van een sportclub. De gemeente kan ook organisaties ondersteunen die goedkope diensten aanbieden. Denk aan een stichting die ouderen helpt met klussen in huis of die goedkope vakanties organiseert voor minima. Op deze manier kan een gemeente mensen met een laag inkomen via een omweg ondersteunen.

Hulp en informatie

Kwijtschelding en fondsen zijn leuk, maar kent iedereen die mogelijkheden? Er bestaat een groot niet-gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen. Deels omdat mensen daar geen gebruik van willen maken vanwege een gevoel van schaamte. Deels omdat mensen gewoonweg niet op de hoogte zijn of terugschrikken van bureaucratische procedures. Een effectief minimabeleid kent daarom lage drempels en zet in op goede voorlichting. Dat betekent makkelijke formulieren, hulp bij het invullen en een goed communicatiebeleid. Gemeenten kunnen mensen met een minimuminkomen bijvoorbeeld proactief benaderen. Alle mensen die in de bestanden van de sociale dienst voorkomen, kunnen automatisch kwijtschelding krijgen of een brief ontvangen die hen op de regeling attendeert. Ook een gemeentelijke website, folders of aankondigingen in een huis-aan-huis-blad zijn een middel om mensen vertrouwd te maken met alle financiële mogelijkheden die er zijn. Ook kan de gemeente initiatieven ondersteunen die mensen op weg helpt in de doolhof van bureaucratische aanvraagprocedures. In Amsterdam zijn zogenaamde Formulierenbrigades actief. De brigades houden wijkspreekuren en helpen met het invullen van belastingaangiftes en aanvraagformulieren voor toeslagen en kwijtscheldingsregelingen. De vrijwilligers van de Formulierenbrigade zijn vaak zelf uitkeringsgerechtigden.

Ondersteuning bij schulden

De schuldenproblematiek neemt de laatste jaren toe. Meer en meer mensen krijgen te kampen met onbeheersbare schulden. Debet zijn de komst van de euro en de hogere vaste lasten. Wie eenmaal schulden opbouwt, komt makkelijk in een neergaande spiraal terecht. Een gemeente kan met een goede schuld-hulpverlening deze mensen weer op weg helpen. Een goede schuld-hulpverlening heeft lage drempels, geen bureaucratische procedures en geen wachtlijsten. Ook kan een gemeente geld steken in preventieve hulpverlening.

Samenhang van beleid

Tot slot: samenhang van beleid is belangrijk. Geld voor een fonds is prachtig, maar als de gemeente de lokale lasten flink verhoogt, dan ben je per saldo nog nergens. Wat zijn de consequenties voor maatregelen op andere beleidsvelden? Houd dat in de gaten en dring er bij de gemeente op aan dit in de gaten te houden, bijvoorbeeld door bij al het beleid Minima Effect Rapportages op te stellen (lees meer over Minima Effect Rapportages in deel III).

Speerpunten gemeenteraadsverkiezingen 2006

Wij stemmen voor:

- Goede kwijtscheldingsregeling lokale lasten
- Minima Effect Rapportages
- Pro-actieve benadering bijstandsgerechtigden voor inkomensondersteunende voorzieningen
- Betere facilitering van cliëntenraden

Invulling en uitvoering WWB

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering van de Wet Werk en Bijstand. Daarmee drukken ze een groot stempel op de positie van lokale bijstandsgerechtigden. De WWB laat ruimte voor goed lokaal beleid. In het ideale geval, weet een gemeente dat volledig uit te buiten.

Ruimhartig toeslagenbeleid

De overheid stelt de hoogte van de uitkeringen vast. Een gemeente beslist over eventuele toeslagen. Toeslagen zijn van belang voor alleenstaanden en alleenstaande ouders met kinderen. Alleenstaanden krijgen 50% van het bijstandsniveau uitgekeerd. Afhankelijk van hun woonsituatie kan daar nog 20% bovenop komen. Mensen die hun woonkosten delen met eventuele huisgenoten, hebben niet automatisch recht op een toeslag. Gemeenten kunnen daar heel streng in zijn, maar bij een goed minimabeleid zeurt een gemeente daar niet over.

Zodra het jongste kind van een alleenstaande ouder 18 jaar wordt, krijgt de ouder de uitkering van een alleenstaande (20% lager). Het kind blijft in veel gevallen gewoon thuis wonen en dan verandert de feitelijke situatie van de alleenstaande ouder dus niet. Als het kind thuis blijft wonen een eigen inkomen heeft, kan bovendien de toeslag op de uitkering lager worden vastgesteld dan de maximale 20%. Een werkend kind verdient tot het 23e jaar een laag loon en een studerend kind kan van zijn beurs voor thuiswonenden zijn ouders niet onderhouden. Gemeenten kunnen besluiten de inkomsten van kinderen jonger dan 21 jaar buiten beschouwing te laten bij het vaststellen van de hoogte van de uitkering van de ouder. Zeker in het geval van studerende kinderen. Ze hebben echter niet de mogelijkheid de uitkering op het niveau van alleenstaande ouder te handhaven; zij moeten de ouder de lagere alleenstaandenuitkering toekennen

Alleenstaande ouders waarvan het jongste kind 18 wordt, krijgen een lagere uitkering. Zij zullen daardoor minder te besteden hebben. Een gemeente kan deze mensen tijdig informeren zodat zij zich op deze situatie kunnen voorbereiden en de gemeente kan besluiten de verlaging van de uitkering stapsgewijs door te voeren.

Categoriale bijstand voor ouderen, gehandicapten en chronisch zieken

Met de invoering van de WWB is de categoriale bijstand afgeschaft. Dit was een aanvulling op het inkomen voor hele groepen tegelijk, zonder individuele aanvraag, bijvoorbeeld voor de aanschaf van meubels en witgoed. De categoriale bijstand is door de rijksoverheid afgeschaft omdat het de armoedeval in de hand zou werken. En de armoedeval zou mensen met een uitkering niet stimuleren om betaalde arbeid te zoeken. Binnen de WWB kunnen uitkeringsgerechtigden voor specifieke uitgaven een beroep doen op de bijzondere bijstand. De sociale dienst beoordeelt of de aanvrager het geld daadwerkelijk nodig heeft.

Voor 65+'ers, chronisch zieken en gehandicapten geldt deze beperking niet. Een gemeente kan deze groepen zonder wettelijke beperking categoriale bijstand toekennen. Een gemeente met een goed minimabeleid doet dat ook. Niet alleen omdat minima dat geld goed kunnen gebruiken, maar ook om zichzelf uitvoeringskosten te besparen. Deze groepen zullen minder of geen gebruik maken van de bijzondere bijstand.

Langdurigheidstoelage

De langdurigheidstoelage is een toeslag voor mensen die al lang van een minimuminkomen moeten rondkomen. Ook hier kunnen gemeenten ruimhartig mee omgaan. Dat betekent bijvoorbeeld dat ze de toeslag al na drie jaar toekennen in plaats van vijf jaar. Ook iemand die tussendoor tijdelijk heeft gewerkt en toch op bijstandsniveau is blijven hangen moet een toeslag kunnen krijgen. Tot slot moet een gemeente niet de rare eis hanteren dat men ook de komende jaren geen kans mag hebben op werk.

Bijzondere bijstand met lage drempels

De bijzondere bijstand is er voor onvoorziene, noodzakelijke kosten, die niet uit de algemene uitkering kunnen worden betaald, noch uit het eigen vermogen of de langdurigheidstoelage. Het is dus een soort noodfonds. Elke aanvraag wordt apart beoordeeld. Dat leidt tot maatwerk, maar ook tot rompslomp voor aanvragers en hoge uitvoeringskosten voor een gemeente. Een eenvoudige aanvraagprocedure (één eenvoudig formulier voor alle aanvragen) en een ruimhartige toekenning van bijzondere bijstand lossen deze problemen op.

Collectieve (aanvullende) verzekeringen voor bijstandsgerechtigden

Gemeenten kunnen met een verzekeraar een collectief contract afsluiten voor de groep bijstandsgerechtigden. De gemeente kan korting bedingen en daarmee een goedkoper alternatief aanbieden. Ook is het mogelijk dat de gemeente bijstandsgerechtigden een collectieve aanvullende verzekering betaalt. Hiermee zijn bijstandsgerechtigden beter verzekerd en zullen zij minder aanspraak hoeven te doen op de bijzondere bijstand om onvoorziene kosten te dekken.

Respect voor privacy

Gemeenten willen de rechtmatigheid van uitkeringen controleren. Goede controle is noodzakelijk om misbruik te voorkomen. Goede controle is ook noodzakelijk om maatschappelijke steun voor het sociale stelsel te behouden. Uitkeringsgerechtigden begrijpen dat controle noodzakelijk is, maar beschouwen vergaande controles als een zware last en een inbreuk op het privé leven.

Bij elke verzwaring van de controlemechanismen moet een gemeente zich daarom afvragen of het doel de middelen heiligt. Een aantal gemeentes is na de invoering van de WWB overgegaan tot huisbezoeken. Ook mensen bij wie geen directe aanwijzing op fraude bestaat, kunnen een huisbezoek verwachten. Met koppeling van bestanden, dossieronderzoek en het goed bijhouden van de administratie kan een sociale dienst op een minder indringende manier een goed controlesysteem opzetten. En als een gemeente overgaat tot huisbezoeken, wat mag dan wel en wat niet? In het kader van de rechtszekerheid moeten daar duidelijke richtlijnen voor zijn. Sociale rechercheurs moeten zich bewust zijn van hun positie en op respectvolle wijze met de klanten omgaan. Hier is ook een pragmatische houding nuttig. Medewerkers die huisbezoeken afleggen, kunnen ook als vraagbak dienen voor mensen met een uitkering en informatie meebrengen over toeslagen en kwijtscheldingsregelingen. Niet-gebruik van voorzieningen is een groot probleem, en kan door de huisbezoeken mede opgelost worden.

Kritisch kijken naar bureaucratische procedures

De bijstand is het laatste financiële vangnet. Mensen die bijstand aanvragen hebben niet of nauwelijks een inkomen uit andere bron. Het ontbreekt ze regelmatig aan financiële reserves. Toch kunnen aanvraagprocedures in sommige gemeenten lange tijd in beslag nemen. Waar moet iemand in de tussentijd van leven? Pleit dus voor zo kort mogelijke procedures en soepel verlenen van voorschotten.

Bureaucratie bij de sociale dienst houdt in: talloze formulieren invullen en bewijsstukken overleggen. Een gemeente kan een inventarisatie maken van de

procedures en zich afvragen of die ook altijd noodzakelijk zijn. Waarom moet iemand wiens situatie niet verandert elke maand een mutatieformulier inleveren bij de sociale dienst? In een aantal gemeenten is overbodig papierwerk inmiddels afgeschaft.

Toegankelijkheid Sociale Dienst

Wie de Sociale Dienst in de buurt heeft zitten, stapt er makkelijker naar binnen. Dat geldt zeker voor mensen die minder mobiel zijn. Bovendien heeft het als voordeel dat mensen met een laag inkomen niet gedwongen zijn om lange afstanden af te leggen als zij op het kantoor langskomen. Dat kost geld en dat is er juist vaak niet.

Reïntegratiebeleid met oog voor het individu

Een deel van de uitkeringsgerechtigden krijgt te maken met verplichte reïntegratie. Het gros van de mensen wil graag betaald aan de slag en heeft graag een steuntje in de rug. Probleem is dat de kwaliteit van de reïntegratie vaak te wensen overlaat. Een goed minimabeleid, betekent ook een reïntegratiebeleid dat mensen daadwerkelijk perspectief biedt. Is een half jaar wasknijpers in elkaar zetten relevante werkervaring voor iemand met een hogere opleiding in de zorg? Is een wekelijks advies om vooral te blijven solliciteren daadwerkelijk de beste ondersteuning die iemand kan krijgen? Goede reïntegratie houdt in dat een consulent samen met betrokkene kijkt wat iemand nog kan en wil en in gezamenlijk overleg een traject uitzet om dat doel te bereiken. Een consulent moet dus goed kunnen adviseren en stimuleren.

Goede reïntegratie houdt ook in dat deze niet uitsluitend is gericht op betaald werk. Bij een deel van de mensen moet gekeken worden naar andere vormen van sociale activering en vrijwilligerswerk. Een belangrijk deel van het reïntegratiebudget wordt besteed aan commerciële bureaus die werken op basis van 'no-cure no-pay'. Gemeenten moeten de kwaliteit van deze bureaus scherp in het oog houden. Het vraagt misschien meer tijd en aandacht, maar een individuele benadering is altijd effectiever dan iedereen door hetzelfde standaardtraject duwen.

Het beste is als gemeenten de reïntegratie zelf ter hand nemen en de arbeidsmarkt scherp in het oog houden. Zijn er banen? Waar zijn er mensen nodig? Heeft de gemeente zelf niet nog een paar extra handen nodig? Een positief en respectvol beleid werkt nog altijd het beste.

Fulltime werken is niet voor iedereen haalbaar

Hier en daar heerst het beeld dat mensen met een uitkering de hele dag op de

bank zitten. Dat is verre van de waarheid. Veel alleenstaande ouders zijn druk in de weer, zorgen voor hun kinderen en verrichten onbetaalde zorgarbeid. WWB'ers die actief zijn in het vrijwilligerswerk, verzetten (zonder enige financiële beloning) belangrijk werk voor de maatschappij. Een deel van de bijstandsgerechtigden werkt noodgedwongen parttime en is daarom aangewezen op aanvullende bijstand. Een goed reïntegratiebeleid heeft oog voor de kansen en beperkingen van mensen en is daarom niet eenzijdig gericht op fulltime werken. Vrijwilligerswerk moet erkend worden als het opdoen van werkervaring. Vanuit het vrijwilligerswerk is het mogelijk om kansen te creëren richting betaald werk. Een coach kan dit proces begeleiden.

Beloon deeltijdwerk

Mensen die door omstandigheden (handicap, verzorging van kinderen, e.d.) niet fulltime kunnen werken, mogen in de WWB niets van het met parttime werk verdiend geld behouden. Wel heeft de gemeente de mogelijkheid mensen die parttime werken een uitstroompremie toe te kennen. Een aantal gemeenten kent deze uitstroompremie jaarlijks toe aan groepen die niet in staat zijn fulltime te werken.

Speerpunten gemeenteraadsverkiezingen 2006

Wij stemmen voor:

- De gemeente laat inkomsten van inwonende kinderen van 18 jaar en ouder buiten beschouwing bij de toekenning van een alleenstaanden uitkering aan hun ouders. Stapsgevijs (dus niet ineens) afbouwen van de uitkering van een alleenstaande ouder als het jongste kind 18 jaar wordt.
- Ouderen, gehandicapten en chronisch zieken krijgen categoriale bijstand.
- De gemeente sluit een (aanvullende) ziektekostenverzekering af.
- Eén formulier voor het aanvragen van bijzondere bijstand.
- De gemeente financiert een steunpunt of een formulierenbrigade die aanvragers helpt bij het invullen van de formulieren. De procedures en toekenningen rondom bijzondere bijstand zijn inzichtelijk voor iedereen.
- De Sociale Dienst heeft kantoren op buurtniveau.
- Een maximumtermijn van zes weken tussen aanvraag en toekenning van een uitkering.
- Afschaffing van onnodig papierwerk. WWB-formulieren zijn eenvoudig van opzet en hebben alleen lange vragen-lijsten voor WWB'ers wiens situatie is gewijzigd.
- WWB'ers die parttime werken krijgen jaarlijks een uitstroompremie toegekend.

Uitvoering WMO

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de invulling en uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Zorg kan een grote kostenpost zijn. Zeker voor grootgebruikers als ouderen, chronisch zieken en gehandicapten. Juist de groepen die het al niet breed hebben. De keuzes die gemeenten maken bij de invulling en uitvoering van de WMO heeft dus veel invloed op de positie van minima.

Cliëntenparticipatie voor goed beleid

De WMO is nog in ontwikkeling. Juist daarom is het belangrijk om er met de neus bovenop te zitten. Wie kan meepraten en meedenken heeft invloed. Een gemeente die serieus werk maakt van het armoedebeleid, ondersteunt cliëntenparticipatie en de inbreng van belangenorganisaties. Hun ervaring en specifieke kennis dragen bij aan de formulering van goed beleid.

Geen financiële drempels voor zorg

Eigen bijdragen voor zorg kunnen - bij elkaar opgeteld - behoorlijk oplopen. Een bedrag dat niet is op te brengen van een minimuminkomen. Binnen het minimabeleid moet een gemeente daar rekening mee houden. Kunnen eigen bijdragen vergoed worden uit de bijzondere bijstand? Komt er een plafond voor eigen bijdrages? Welke inkomensgrens hanteert de gemeente voor kwijtschelding van eigen bijdrages? Of komen er helemaal geen eigen bijdragen voor zorgvoorzieningen?

En hoe zit het met de vergoedingen voor zorg? Worden die van tevoren vergoed? Minima kunnen de hoge kosten voor zorg moeilijk zelf gaan voorschieten. Om te zorgen dat mensen niet van noodzakelijke zorg afzien, moet een gemeente een snelle niet-bureaucratische afhandeling van aanvragen garanderen.

Zorgloketten op wijkniveau

Veel informatie over voorzieningen is te lezen in folders of op internet. Toch is het ook belangrijk dat er zorgloketten komen op wijkniveau. Dit is een laagdrempelige voorziening waar mensen zich persoonlijk kunnen informeren over de beschikbare zorg en de mogelijkheden die ze hebben. Wie een aanvraag wil doen voor zorg die onder de WMO valt, kan dat daar ter plekke doen en zonodig hulp krijgen met het invullen van formulieren. De zorgloketten moeten wel dichtbij huis zijn omdat mensen anders niet zo snel zullen binnenstappen. Zeker als er reiskosten aan verbonden zijn.

Ondersteuning van aanvullende zorg

Mantelzorgers verzorgen met liefde een familielid en kerken en buurtverenigingen draaien opvangprojecten en bezoekdiensten. Er zijn veel particuliere initiatieven die een aanvulling en verrijking zijn van het basisaanbod van de gemeente. Om de kwaliteit en het voortbestaan van deze zorg te garanderen, kan een gemeente hier geld voor vrijmaken.

Alleen stappen vooruit

De nieuwe situatie in de zorg, gaat een aantal regelingen veranderen. Dat mag voor mensen die hulp nodig hebben, geen achteruitgang betekenen. De hulp die mensen nu al hebben, moeten ze kunnen behouden. De criteria voor het toekennen van zorg moeten dus niet nadeliger uitpakken.

Speerpunten gemeenteraadsverkiezingen 2006

Wij stemmen voor:

- De gemeente houdt de kosten voor de zorg in het oog en springt bij als eengroep deze niet kan betalen.
- De gemeente heeft zorgloketten op wijkniveau.
- De gemeente maakt budget vrij voor particuliere zorg initiatieven

Huisvestingsbeleid

De vaste lasten slokken bij minima vaak 40 tot 60% van het inkomen op. Huur, energie en verzekeringen zijn de grootste kostenposten. De gemeente heeft de prijs, kwaliteit en beschikbaarheid van betaalbare woningen deels in de hand en kan met het huisvestingsbeleid invloed uitoefenen op het welzijn en het inkomen van minima.

Genoeg sociale huurwoningen

Mensen met een laag inkomen wonen veelal in huurwoningen. Een gemeente kan in de plannen voor volkshuisvesting vastleggen dat er voldoende sociale huurwoningen beschikbaar zijn. Dat betekent dat er genoeg kwalitatief goede woningen zijn met een lage huur. Een goede spreiding van sociale woningbouw geeft een evenredige verdeling van inkomensgroepen over een gemeente. Als er sociale woningbouw verloren gaat door sloop of renovatie dan moet dat in dezelfde wijk of elders weer gecompenseerd worden.

Voorzieningen op buurniveau

De leefomgeving heeft grote invloed op de kwaliteit van leven. De aanwezigheid van voorzieningen (een buurthuis, een dienstencentrum, winkels, een dokter) is daarbij van groot belang. Zeker voor mensen die geen geld hebben voor een auto of dagelijkse ritjes met de bus. Een gemeente kan in de gaten houden dat alle noodzakelijke voorzieningen op buurniveau aanwezig zijn. Het gaat dus niet alleen om betaalbare huizen, maar ook om de kwaliteit en beschikbaarheid van voorzieningen in de buurt.

Speerpunten gemeenteraadsverkiezingen 2006

Wij stemmen voor:

- Een vast percentage van het woningbestand zijn sociale huurwoningen.
- Belangrijke voorzieningen zijn op buurniveau beschikbaar.

DEEL II

HOE KRIJG JE INVLOED EN INSPRAAK?

HET SPEL EN DE KNIKKERS

Over nieuwe machtsposities die men met eigen wapens en door eigen capaciteiten veroverd (Machiavelli)

Of: hoe die beleidsbeïnvloeding nou eigenlijk werkt

Hoe bedrijf je politiek? Hoe krijg je als lokale groep aandacht voor je eigen belangen? Hoe worden de beslissingen uiteindelijk genomen? Kijk hoe de politiek werkt en op welke momenten je daar een goede bijdrage aan kunt leveren. Oudhollands polderen werkt nog steeds het beste.

De politieke spelers

Ken je medestanders. Met wie moet je samenwerken om wat te bereiken? Van gemeenteraad tot mediamagnaat.

Politieke partijen

De gemeenteraad geeft lokaal beleid vorm, beslist daarover en controleert de uitvoering. De raadsleden van de verschillende politieke partijen gaan voor hun informatie graag te rade op verschillende plekken. Ideeën, meningen en standpunten halen ze uit de krant of krijgen ze ingefluisterd door lobbyisten en belangengroepen. Heb je als belangengroep goede ideeën over lokaal beleid, dan zijn lokale politici zeker geïnteresseerd. Voor het beste resultaat, benader je de politicus die het betreffende onderwerp zoals Sociale Zaken in de portefeuille heeft. De meeste politici zijn goed bereikbaar en dit is dus een laagdrempelige manier om je onderwerp onder de aandacht te brengen.

Het college van B & W

Het College van Burgemeester en Wethouders is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid, maar in de praktijk geven ze het ook grotendeels vorm. Wethouders ontwikkelen beleid in samenspraak met de politieke partijen die het College in de Raad ondersteunen. Goede reden om ook contact te onderhouden met de verantwoordelijke wethouder van Sociale Zaken.

Vergeet de vierde macht niet

Officieel gaan democratisch gekozen bestuurders over het beleid. In de praktijk blijken andere groepen achter de schermen veel invloed uit te oefenen. Hopelijk is jouw belangengroep daar één van. Een andere bekende macht is de ambtenarij. Politici scheppen de contouren van beleid. De planning, invulling en uitvoering ligt grotendeels bij ambtenaren. Zij schrijven de beleidsplannen en hebben regelmatig een sterke adviserende rol. Politici kunnen na vier jaar al weer verdwenen zijn, ambtenaren kunnen jaren achtereen in dezelfde functie blijven. Het is dus niet alleen belangrijk dat je politici wint voor jouw ideeën. Ook de desbetreffende ambtenaren moet je weten te overtuigen. Heb je goed contact met ambtenaren dan kunnen die je tijdig informeren over gaande ontwikkelingen.

De media hebben het gedaan

De media zijn de moderne zondebok. De beschuldigende vinger wijst regelmatig die kant op. Niet helemaal onterecht. De invloed van de media is niet te verwaarlozen. Gelukkig kan die invloed ook voor de goede zaak worden ingezet. Burgers volgen de media en vormen zo een mening over de lokale politiek. Politici en ambtenaren lezen de krant en blijven zo op de hoogte van wat er in de samenleving speelt. Via je eigen netwerk en achterban kun je een journalist van lokale en bovenlokale media voorzien van informatie en kun je de maatschappelijke discussie een nieuwe aanzet geven.

Samen sta je sterk

Het maatschappelijk middenveld bestaat niet alleen uit je eigen organisatie. Een keur van organisaties, bedrijven, instellingen en groepen is actief bezig met belangenbehartiging. In die waaier van partijen en organisaties tref je medestanders en tegenstanders. Vooral de medestanders zijn interessant omdat je daarmee kunt samenwerken. Soms is iemand op één gebied je medestander, op een ander gebied je tegenstander. Probeer gezamenlijke belangen uit te buiten. Kortom, probeer met anderen een lokale 'sociale alliantie' te vormen.

Het politieke spel

Het maken van beleid kent verschillende fases. Het (h)erkennen van een probleem. Een oplossing formuleren en dat vertalen in beleid. Het beleid uitvoeren en weer evalueren. In elke fase kan een belangengroep zich actief met het beleid bemoeien.

Lokale belangengroepen hebben vaak veel specifieke kennis, informatie en ideeën over hoe gemeentelijk beleid anders kan. Die informatie moet

natuurlijk wel bij de juiste personen terechtkomen: de mensen die invloed uitoefenen, die de beslissingen nemen en vervolgens uitvoeren. Gemeenten en politici zijn overwegend goedwillend en proberen voor de eigen burgers het onderste uit de kan te halen. Zij zijn daarom over het algemeen geïnteresseerd in de mening en ideeën van belangengroepen en burgers. Zij kunnen die namelijk goed gebruiken.

De politieke agenda

Aan elke beslissing die een gemeente neemt, gaat een lange ontwikkeling vooraf. De gemeenteraad hakt uiteindelijk de knopen door, maar de afweging van belangen is daarvoor eigenlijk al gemaakt. Belangrijk is om een onderwerp of een thema op de politieke agenda te krijgen. De politieke agenda is eigenlijk een lijstje van onderwerpen die op dat moment in de mode zijn. Deze onderwerpen krijgen prioriteit. Er worden extra ambtenaren en geld voor vrijgemaakt. Thema's als integratie, veiligheid en terrorisme hebben op dit moment hoge prioriteit. Armoede stond in de jaren negentig hoog op de politieke agenda, maar is de afgelopen vijf jaar weer hard gedaald. Toch gaat het onderwerp op straat weer leven en dat rechtvaardigt ook meer aandacht van de politiek.

Als een onderwerp politieke belangstelling heeft, dan kun je daar als belangengroep makkelijk op inspringen. Is armoede uit de mode, dan vraagt het meer inzet en doorzettingsvermogen om aandacht voor je ideeën en problemen te krijgen. Je moet zelf actief op de gemeente afstappen en ze laten zien dat je een actieve en gedegen bijdrage kan leveren aan het gemeentelijk beleid. Soms plakt de lokale politiek armoede een ander etiket op en heet het 'rondkomen van een laag inkomen'.

Beleidsvorming

Heeft een bepaald onderwerp de aandacht van de gemeente, dan begint de beleidsmolen te draaien. De aandacht voor een onderwerp kan resulteren in een project, een financiële bijdrage, een verandering in de manier van werken van een gemeente, etc. Hierover moet de gemeenteraad natuurlijk een officiële beslissing nemen. Om dat goed te kunnen doen, gaat iemand een voorstel maken waar de raad vervolgens over gaat stemmen. In de fase van beleidsontwikkeling kun je heel veel voor elkaar krijgen. Het is de fase waarin politici en ambtenaren op zoek gaan naar informatie en ideeën om die te kunnen vertalen in een gedegen plan. Zorg dat je in deze fase aan de onderhandelingstafel zit. Je kunt waardevolle informatie en ideeën aanleveren en tegelijkertijd de belangen van je eigen achterban bij beleidsmakers onder de aandacht brengen.

Besluitvorming

Ligt er een uitgewerkt beleidsplan, dan begint het echte politieke werk. Gemeenteraadsleden bespreken de plannen als eerste in een commissievergadering. In deze commissie zitten van elke raadsfractie één of twee specialisten die het betreffende onderwerp in hun portefeuille hebben. In de commissievergadering kunnen raadsleden nog behoorlijk veel veranderingen in het voorstel aanbrengen. De commissievergadering beslist niet over een plan dat doet de raad in zijn geheel, maar de partijen zijn elkaar wel aan het aftasten. Raadsleden staan in deze fase erg open voor ideeën en suggesties van burgers, belangengroepen en andere spelers uit het maatschappelijk middenveld.

Uiteindelijk bespreekt de gemeenteraad het nieuwe beleid tijdens een raadsvergadering en wordt erover gestemd. Ook hier zijn inspraakmogelijkheden voor burgers en kunnen politici (eventueel op aanraden van belangengroepen) de plannen nog proberen te wijzigen of tegen te houden.

Uitvoering en evaluatie

Beleid kan prachtig geformuleerd zijn en goed uitgedacht, in de praktijk werkt het altijd anders. Ambtenaren interpreteren beleid op een eigen manier. Bepaalde punten zullen meer of minder aandacht krijgen. En wat er op papier prachtig uitzag kan in de praktijk heel anders uitwerken. Dat is de reden dat gemeentelijk beleid geëvalueerd wordt om te zien of de maatregelen doelmatig zijn. Naar aanleiding van een evaluatie kan het beleid aangepast of afgeschaft worden.

Een onderzoek hoort objectief te zijn, maar in de praktijk kunnen de cijfers anders gepresenteerd worden. Voor belangengroepen is het belangrijk om ook in deze fase de vinger aan de pols te houden en zelf het beleid te evalueren. Wat zijn de effecten van het beleid? Hoe oordelen de mensen die ermee te maken krijgen zelf over het beleid? Zelf evalueren betekent dat je in het onderzoek de nadruk kan leggen op wat je als belangengroep zelf belangrijk vindt. Misschien komen daar hele andere conclusies uit dan uit het officiële onderzoek.

Wat kun je doen?

Op veel plekken in Nederland is de lokale armoedebeweging goed georganiseerd en erg actief. De groepen organiseren vaak praktische activiteiten zoals een spreekuur voor minima. Daarnaast houden de groepen zich ook actief bezig met het lokale beleid. Ook kerken zijn actief en hebben vaak goede banden met de lokale overheid. Gemeentes waarderen hun inbreng en inzet. Vooral

omdat zij vanuit cliëntenperspectief redeneren en vanuit die positie een andere en waardevolle zienswijze hebben.

Polderen is nog steeds niet uit de mode. In de lokale politiek blijkt het nog steeds een effectief middel te zijn om problemen op te lossen. Het is belangrijk om goede contacten met de gemeente te onderhouden. Zo weet je zeker dat er naar je geluisterd wordt, dat politici en ambtenaren openstaan voor jouw inbreng. Maar praten is niet genoeg. Lokale groepen gebruiken een mix van verschillende methodes om hun standpunten voor het voetlicht te brengen.

Wat werkt het beste?

Bij effectieve invloed gaat het om drie terreinen:

1. Meepraten, meedenken en meedoen
2. Lobbyen en inspreken
3. Media-aandacht

Ad. 1 - Meepraten, meedenken en meedoen

Meepraten en meedenken is belangrijk. Je kunt vanaf het begin je invloed laten gelden en op de belangen van je eigen achterban hameren. De cliëntenraad is hier een goed instrument voor. Maar ga ook pro-actief te werk. Je kunt eigen thema-avonden organiseren over actuele onderwerpen en zo zelf de meningsvorming binnen de lokale gemeente stimuleren. Nodig interessante sprekers uit die de discussie op gang kunnen brengen. Organisaties, ambtenaren en politici die zich op lokaal niveau met een bepaald probleem bezighouden zullen het interessant vinden om hier bij aanwezig te zijn.

Weet waarover je praat

Meepraten en meedenken betekent ook dat je je goed moet informeren over het onderwerp. Regionale en landelijke organisaties die zich bezighouden met armoedebeleid, doen vaak al heel veel voorwerk waarmee je je voordeel kan doen. Zij organiseren informatiebijeenkomsten, leveren informatiemateriaal en houden actuele ontwikkelingen bij. Maar ook in je eigen gemeente moet je op de hoogte blijven. Welke specifieke problemen komen mensen daar tegen? Houd contact met de achterban. De meeste lokale groepen doen dat automatisch, omdat ze spreekuren draaien en inloopochtenden hebben. Maar als dat contact er niet automatisch is, dan moet je daar actief naar op zoek.

Organiseer eigen activiteiten: van spreekuren tot debatavonden

Met eigen activiteiten – van spreekuur tot thema-avond - bouw je ook krediet op. Je laat zien dat je maatschappelijk betrokken bent en niet alleen aan de zijlijn kritiek staat te geven. Met een spreekuur voor minima werk je bijvoorbeeld actief mee aan de voorlichting aan burgers. Een eigen website en folders hebben hetzelfde effect. Zoiets wordt door gemeenten gewaardeerd. Wie veel kennis heeft over een onderwerp en contacten met de achterban, is een geloofwaardige en belangrijke gesprekspartner voor politici en ambtenaren.

Onderhoud leuke contacten met politici

Veel mensen die actief zijn in de lokale armoedebeweging leren veel politici en ambtenaren kennen. Wie een leuk contact heeft met deze mensen, kan erop rekenen dat ze meer open staan voor jouw ideeën en activiteiten. Ze zullen eerder geneigd zijn om naar je te luisteren en iets voor je te doen. Andersom is het even belangrijk om als lokale groep open te staan voor activiteiten en initiatieven van de kant van de gemeente. Houd wel altijd helder vanuit welke invalshoek je activiteiten onderneemt.

Meepraten, meedenken en meedoen in Almelo

De lokale groep Arm in Arm in Almelo organiseert elk jaar in februari een tentoonstelling en een discussieavond met de politiek. Afgelopen jaar ging het bijvoorbeeld over thuiszorg. Er werden oude thuiszorgvoorzieningen tentoongesteld, maar er was ook een voorlichtingsdag met lokale instellingen waar mensen informatie konden krijgen over thuiszorg. Het project werd afgesloten met een discussieavond over het onderwerp. Alle organisaties die hier mee te maken hebben, werden zo op een leuke manier bij elkaar gebracht.

Door dit soort activiteiten heeft de lokale groep veel contacten met de lokale politiek. Als de werkgroep een discussie organiseert, is ook de hele politiek aanwezig. "We hebben een hele grote ingang!", zegt Theo Vleerbos, "we kunnen de wethouder bellen en binnen drie dagen zitten we op zijn kantoor. Dat is prettig werken". Maar goede contacten ontstaan niet vanzelf. Daar moet je volgens Vleerbos ook zelf in investeren. Dat betekent ook begrip tonen voor wat de overheid doet. En "laat ook je neus zien als zij wat organiseren".

Ad. 2 - Lobbyen en inspreken**Maak gebruik van de wandelgangen**

Lobbyen houdt in dat je jouw belangen bij politici onder de aandacht brengt. Als je ze veel tegenkomt bij thema-avonden of gesprekken, kan dat vaak op een informele manier. Je kunt ze 'in de wandelgangen' op misstanden attenderen of ideeën aan de hand doen.

Maak gebruik van formele kanalen

Je kunt het ook formeler benaderen. Heb je een concreet punt dan kun je de wethouder en de gemeenteraadsleden een brief sturen. Of je gaat langs bij de spreekuren van de lokale politieke partijen om persoonlijk met politici te praten. Zien ze meteen een gezicht bij de organisatie. Tot slot is het mogelijk om politici te bellen en een gesprek aan te vragen. Deze methode kun je gebruiken voor een belangrijk punt dat extra aandacht nodig heeft. Dit is niet iets wat je elke week kan doen, maar als het echt nodig is, kan het wel effectief zijn.

Wees op de hoogte van de agenda en de procedures

Als plannen eenmaal in de beleidskoker zitten, wil je daar als belangenorganisatie bovenop zitten. Zorg dat je op de hoogte blijft van lokaal beleid. Lees kranten, bekijk de gemeentelijke website en probeer eerstelijnsinformatie te verkrijgen via politici, ambtenaren of de lokale cliëntenraad. Bij commissievergaderingen kunnen burgers en belangenorganisaties altijd inspreken. Bij raadsvergaderingen is dat niet in alle gevallen mogelijk. Inspreken in vergaderingen is een goede methode om je eigen standpunten nog een keer naar voren te brengen en zo de discussie onder politici de kant op te sturen die jij wilt. Zoek uit wat de procedures voor het inspreken zijn bij je eigen gemeente en bereid goed voor wat je wilt zeggen.

Bereid je voor en formuleer je wensen in heldere en haalbare punten

Voor lobbyen en inspreken geldt dat je duidelijk moet zijn in wat je wilt. Breng concrete standpunten naar voren en laat je niet afleiden door dikke nota's en taaie taal. Houd bovendien goed in de gaten of jouw idee haalbaar is.

Lobbyen in Limburg

Mensen die zich bezig houden met lokaal armoedebeleid moeten zich vooral richten op haalbare zaken. Dat vindt Kees Dekkers, voorzitter van de Limburgse Stichting De Pijler. Deze stichting krijgt van de provincie geld om lokale groepen te ondersteunen. Klop dus bij de gemeente aan voor zaken waar de gemeente ook daadwerkelijk wat aan kan veranderen. De gemeente kan het minimum niet omhoog trekken, maar wel goede aanvullende voorzieningen treffen. Kijk daarbij altijd naar het belang van je eigen groep.

Zorg dat je goed geïnformeerd bent en dat je weet wat je wilt. Dit is belangrijk, want er is altijd "een overmacht aan kennis en informatie aan de andere kant". Met kennis, informatie en training kunnen lokale groepen een "stevig weerwoord" bieden aan gemeentelijke ambtenaren. Daarbij moeten ze een keuze maken over waar ze op focussen. Laat je niet begraven onder de nota's en probeer op een goede manier met al dat papierwerk om te gaan. "Hou het op de essentie en houd vast aan je eigen punten". Je kunt niet alle nota's doorwerken en daar op reageren. Zorg dus dat je echt een eigen inbreng hebt. Informatie van landelijke groepen en voorbeelden van andere lokale groepen kunnen daarbij als leidraad dienen.

In Limburg zijn lokale groepen inmiddels in het defensief. Het gemeentelijk armoedebeleid wordt in sommige gemeentes weer afgebroken. Het kwijtscheldingsbeleid voor lokale lasten bijvoorbeeld. Dat is op zich logisch: gemeentes moeten bezuinigen en ze moeten ergens geld vandaan halen. Zaak is om gemeentes te overtuigen dat het geld ergens gezocht kan worden. "De gemeente is niet je tegenstander". Dat betekent dat je ambtenaren en politici moet blijven informeren over de problemen van minima. "Ze zijn altijd bereid om te zoeken naar oplossingen". Gemeentes willen uiteindelijk ook het onderste uit de kan halen.

Ad. 3 - Media-aandacht

Voor veel mensen zijn de media een belangrijk informatie kanaal. Via de media kun je daarom aandacht vragen voor je eigen belangen en standpunten. Je kunt wachten tot de pers jou vindt, maar je kunt ze natuurlijk ook zelf actief

benaderen. Dat kan door een persoonlijk contact op te bouwen met een aantal journalisten en door op de goede momenten persberichten te versturen.

Houd een perslijst bij met namen en contactgegevens van lokale media

Met een up-to-date adressenlijst van lokale en regionale pers, heb je in een mum van tijd een persbericht verstuurd. Kranten, radiostations, kabelkranten, internetpagina's en televisiestations kunnen allemaal interesse tonen voor jouw nieuws.

Zoek naar geschikte momenten voor persaandacht en benut die ook

Zorg dat je wat te melden hebt als je een persbericht verstuurt. Kom daadwerkelijk met iets nieuws. Je kunt met je persberichten inhaken op concrete momenten. Dat kan de aanbieding van een rapport zijn aan de burgemeester, een raadsvergadering of de presentatie van onderzoeksgegevens. Je kunt ook inhaken op landelijk nieuws. Staan voedselbanken landelijk in de aandacht dan kun je de lokale pers erop wijzen dat die in jouw gemeente ook bestaat. De media zijn geïnteresseerd in acties, maar hebben ook interesse in het persoonlijke verhaal. Dat geldt zeker voor lokale media. Zorg dus dat je enkele concrete voorbeelden hebt die tot de verbeelding spreken en verlies je niet te veel in details. Organiseer je een activiteit waar je de media bij wilt hebben, probeer dan ook iets te bedenken dat voor fotografen en lokale TV interessant is.

Bedenk goed wat je te vertellen hebt en zorg dat je verhaal duidelijk is. De media houden van relletjes, maar blijf je onderwerp altijd positief benaderen. Het gemeentebestuur en lokale politici in de media afbranden heeft meestal niet het gewenste effect. Je verliest je krediet bij de mensen die juist wat voor je moeten doen. Benadruk vooral wat de gemeente zou kunnen doen in plaats van wat ze allemaal niet moeten doen.

Schrijf een goed persbericht

Houd je persbericht beperkt tot één A4-tje met een duidelijke opmaak en zet de kern van je betoog bovenaan. Wat gaat er gebeuren? Waarom? Wie zijn er bij betrokken? Wanneer? En waar gaat het gebeuren? Vermeld altijd een telefoonnummer van een contactpersoon voor als een journalist meer informatie wil inwinnen. Zorg dat je een persbericht ruim op tijd verstuurt. Zeker voor kranten en bladen die maar één keer per week uitkomen. Ga de persberichten niet nabellen om te vragen of een redactie er nog wat mee gaat doen. Dat vinden journalisten alleen maar irritant.

Soms is het interessant om ook achteraf nog een persbericht te sturen. Wat heb je gedaan en wat was het resultaat? Soms heeft een redactie niet de mankracht

om overal achteraan te gaan. Met een persbericht achteraf zijn ze toch nog op de hoogte. Sommige kranten zullen een persbericht ook letterlijk als nieuws overnemen. Als je foto's hebt gemaakt, vermeld dat dan in het persbericht. Wie weet is een krant daar ook in geïnteresseerd.

Bedenk van tevoren wat de pers aan je kunt vragen en bereid je daar op voor. Spreek af wie de contacten met de pers onderhoudt en eventuele vragen beantwoordt. Maak een lijst met de vragen die je kunt verwachten en formuleer daar alvast een antwoord op. Zo sta je nooit met de mond vol tanden. Het is handig om een lijstje van ervaringsdeskundigen samen te stellen die voor de pers willen vertellen over hun eigen situatie. Journalisten zijn geïnteresseerd in het persoonlijke verhaal en zoeken naar voorbeelden. Met een lijstje hoeft niemand in een middagje te beslissen of ze met hun persoonlijke verhaal in de schijnwerpers willen staan.

Houd contact met journalisten die iets voor je kunnen betekenen

Noteer naam, medium, email en telefoonnummer van journalisten die bellen voor meer informatie of die bij een actie komen opdagen. Zij zijn blijkbaar geïnteresseerd in het onderwerp en als je weer nieuwtjes of informatie hebt, kun je ze persoonlijk benaderen met een persbericht of via de telefoon.

Meedoen, lobbyen en media-aandacht in Hellendoorn

Volgens Rikie Dommerholt van het Steunpunt Minima in Nijverdal zijn er twee belangrijke zaken waar een lokale anti-armoedegroep zich mee bezig moet houden. Ten eerste het verbeteren van het imago van mensen met een minimuminkomen. Ten tweede het positief beïnvloeden van gemeentelijk beleid.

Over minima en mensen met een uitkering bestaan veel vooroordelen en die wil je als groep wegnemen. Als het over armoede gaat, "heeft iedereen plotseling een buurman met een uitkering die zwart bijklust en een dikke auto voor de deur heeft staan". Volgens Dommerholt moet je daar andere verhalen tegenover stellen en mensen meer bekend maken met het probleem. "99% van de mensen met een laag inkomen zijn goedwillend en moeten sappelen." Die verhalen breng je naar buiten via de lokale media, voorlichtingsbijeenkomsten en thema-avonden.

De toegang tot de lokale media is goed geregeld. Dommerholt schrijft zelf als freelancer voor het lokale huis-aan-huis blad. Als de groep nieuws heeft, dan wordt het geplaatst. Maar ook andere lokale media tonen altijd

interesse en publiceren aankondigingen en nieuws. Ze sturen persberichten naar de lokale omroep, de kabelkrant en een lokale nieuwswebsite. Media zijn altijd geïnteresseerd in ervaringsdeskundigen: mensen die uit eigen ervaring kunnen vertellen hoe ze met een minimuminkomen moeten rondkomen.

Volgens Dommerholt is het best moeilijk om met je eigen verhaal in de openbaarheid te treden en te vertellen dat je weinig geld hebt. "Dan zeggen sommigen: 'Maar je hebt toch een piano?'" Dat soort reacties zal je altijd krijgen, maar daar moet je je niet door laten ontmoedigen. Concrete voorbeelden spreken mensen aan. Pas geleden was armoede naar aanleiding van een onderzoek weer landelijk in het nieuws. Daar wilde radio Oost met een ervaringsdeskundige over praten. Het is toen gelukt om iemand te vinden en zo staan luisteraars weer even stil bij het armoedeprobleem in Nederland.

Niet alleen de media moeten op de hoogte zijn van je bestaan, ook politici moeten weten hoe het is om van een minimuminkomen rond te komen. Volgens Dommerholt is die informatie cruciaal als je wat bij de politiek wilt bereiken. Een van de eerste acties van de lokale armoedebeweging in haar gemeente was gericht op het kwijtscheldingsbeleid. De gemeente wilde de drempel verhogen voor kwijtschelding van de lokale onroerend zaak belasting. Toen zijn mensen uit de groep op alle spreekuren van politieke partijen langs gegaan. Ze hadden een brief geschreven waar hun argumenten in stonden, maar die hebben ze persoonlijk afgeleverd, want "het is goed als er ook contact is, als er een concreet persoon achter die brief zit." Deze methode hanteren ze nog steeds, want het werkt goed. "Sommige partijen kun je overtuigen, anderen hebben er geen boodschap aan. Maar dat zegt meer over hen dan over ons."

De groep stuurt ook brieven met advies en vragen naar het College van B&W met een kopie naar de gemeenteraadsleden. "De raadsleden moeten zo'n brief ook allemaal hebben, want als de wethouder de brief naast zich neerlegt, dan kan een raadslid er nog over beginnen." Een goede manier om een zaak op de politieke agenda te krijgen. Alle raadsleden krijgen bovendien de nieuwsbrief toegestuurd en blijven zo op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Politici zijn ook altijd welkom op inloopochtenden en sommigen komen af en toe langs. Dommerholt kent de meesten nu wel en spreekt ze af en toe ook op straat aan.

Ook inspreken bij commissie vergaderingen, kun je invloed vergroten. Dat soort vergaderingen bereiden ze voor in de cliëntenraad. Samen bespreken ze de stukken en vervolgens zetten ze hun argumenten op papier. Eén persoon voert vervolgens het woord. Op verzoek van de gemeente is er ook regelmatig overleg tussen het cliëntenplatform waar het steunpunt deel van uitmaakt en de wethouder. Ook dit is een goede ingang om je standpunten bekend te maken en advies te geven over het armoedebeleid.

Op dit moment is Dommerholt nog steeds veel bezig met de invoering van de WWB. De gemeente Hellendoorn had een redelijk goed armoedebeleid, maar moest door de nieuwe wet een hoop regelingen afschaffen omdat dat landelijk niet meer mocht. Ze zijn nu samen met de gemeente actief de grenzen van die wet aan het opzoeken. De lage inkomensgroepen hebben dat extra geld toch nodig. Als lokale groep leren ze daarbij veel van andere lokale groepen in Overijssel en via het netwerk van de Arme Kant, Clip en de Sociale Alliantie.

“We gaan niet het raadhuis bestormen, maar laten het wel merken als er iets verbeterd kan worden”, zegt Dommerholt. Meepraten en meedenken is dus heel belangrijk én het wordt gewaardeerd omdat je vanuit het cliëntenperspectief kijkt. Daardoor kun je als lokale groep daadwerkelijk een goede bijdrage leveren aan het lokale beleid. Maar je moet niet gaan “zeuren”. Als je eenmaal een goede relatie hebt met de gemeente, is het essentieel om die zo goed mogelijk te houden en constructief te blijven meedenken.

Uitgepolderd?

De meeste lokale groepen voeren geen harde actie omdat ze de ervaring hebben dat je meer voor elkaar krijgt als je met de gemeente blijft praten. Soms kan een positieve en ludieke actie je inspraak en lobby-activiteiten wel meer kleur geven. Harde protestacties zijn pressiemiddelen die je kunt inzetten als een laatste redmiddel voor zaken van groot belang. Een goed opgezette protestactie kan veel media-aandacht opleveren. Maar of het de politiek op andere gedachten brengt? Verwacht geen wonderen.

Als praten niet meer helpt, kun je ook de meer formele wegen bewandelen. Voor individuen zijn er bezwaarschriften en klachtenprocedures. De gemeentelijke ombudsman kan uitkomst bieden. En tot slot kun je naar de rechter stappen. Een hele investering, maar soms wel effectief.

Een rechtszaak in Woudenberg

In 2001 besloot de gemeente Woudenberg de betalingsdatum van de uitkeringen 18 dagen te verschuiven. Sindsdien worden de uitkeringen pas de maand erna gestort. Ter overbrugging bood de gemeente een renteloze lening aan. Els van Ommen maakte bezwaar. Ze wilde de overbrugging ‘om niet’ ontvangen. Haar inkomen was krap en ze wilde geen schulden maken. De Centrale Raad van Beroep stelde haar ruim drie jaar later in het gelijk.

In het voorjaar van 2001 vond Els van Ommen de gemeentelijke mededeling op haar mat. De uitkeringen zouden voortaan achteraf betaald worden. In plaats van op de 27e, zou de gemeente het geld pas de maand erna op de 15e storten. De latere betalingsdatum zou de administratie van de gemeentelijke sociale dienst een stuk overzichtelijker maken. Zaken als loon, heffingskortingen en eventuele terugvorderingen konden meteen dezelfde maand met de uitkering verrekend worden. Normaal gesproken gebeurde dat pas één of twee maanden later.

Met het verschuiven van de betalingsdatum ontstond een gat van 18 dagen. Om dat financieel te overbruggen, konden uitkeringsgerechtigden een renteloze lening aanvragen bij de gemeente. Die mochten ze in termijnen aflossen of bij beëindiging van de uitkering in één keer terugbetalen. De regeling zou twee maanden later ingaan. Bij Els van Ommen gingen de alarmbellen af. Zij wilde geen overbruggingslening. Dat betekende feitelijk minder inkomen. Zij wilde een overbruggingsuitkering.

“Ik heb in Hellevoetsluis gewoond en daar had ik dit in 1990 al een keer eerder meegemaakt”. Na massaal protest, besloot de wethouder daar alsnog de overbruggingsuitkering ‘om niet’ te verstrekken in plaats van in de vorm van een lening. “Gemeentes kunnen hoog en laag springen. Ze mogen achteraf betalen, maar de overbrugging is geen extra inkomen. Die moet gewoon ‘om niet’ verstrekt worden”. Ze belde het hoofd van de sociale dienst in Woudenberg, maar die wilde de gemeentelijke plannen niet aanpassen. “Ze luisterden niet! Toen heb ik bezwaar gemaakt en geweigerd te tekenen voor de lening”.

Els van Ommen vond dat ze in haar recht stond, maar de gemeente verklaarde haar bezwaar ongegrond. Met de hulp van een advocaat bracht ze de zaak tot voor de Centrale Raad van Beroep en die floot de gemeente uiteindelijk terug. Ze hoeft de overbruggingslening niet terug te betalen.

Al met al is ze drieënehalf jaar met de zaak bezig geweest. En ze deed alles haar eentje. "Je moet een lange adem hebben. Je besteedt een hoop energie aan het inschakelen van de politiek en de pers en je moet mensen op de hoogte houden. Gelukkig wist ik vanaf het begin dat ik in mijn gelijk stond".

Voor Els van Ommen is de zaak nu afgedaan. Voor de andere uitkeringsgerechtigden van Woudenberg is het nog maar de vraag of ze hun geld terugkrijgen. "De PvdA zit er bovenop, maar ik heb het idee dat de gemeente het wil laten doodbloeden". De uitspraak van de rechter is in ieder geval algemeen geldend. Elke gemeente die de betalingsdatum wil verschuiven kan niet om de uitspraken van de rechter heen.

Inmiddels is Els van Ommen verhuisd naar Utrecht. Daar betaalt de gemeente de uitkeringen nog op de 26e van iedere maand. Zal ze nog een derde keer strijd moeten voeren? "Hopelijk wordt het me een derde keer bespaard", zegt ze hard lachend. Maar ze zal niet lui achterover gaan hangen. Els van Ommen blijft strijden tegen onrecht en armoede.

GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2006

Over de hoogste macht die men aan zijn medeburgers te danken heeft (Machiavelli)

Of: over de verkiezingen en hoe je daar je eigen stem kunt laten horen

Met de gemeenteraadsverkiezingen in voorjaar 2006 voor de boeg, besteedt deze brochure extra aandacht aan activiteiten die een belangengroep rond de verkiezingen kan ondernemen. Ook hier gaat het om meepraten en meedenken, lobbyen en media-aandacht. Er zijn verschillende mogelijkheden: verkiezingsprogramma's beïnvloeden, eigen verkiezingsactiviteiten organiseren en natuurlijk je stempel drukken op het uiteindelijke collegeakkoord van het nieuwe college van Burgemeester & Wethouders. Bedenk wat je als lokale groep het beste kan en wat je leuk vindt en maak vervolgens een keuze uit de mogelijkheden. Ga niet alles doen: of meedoen aan een debat of een folder maken. Wie focust op één activiteit, heeft echt de tijd om een mooi resultaat te boeken.

Verkiezingsprogramma's beïnvloeden

Verkiezingen zijn voor politieke partijen het moment waarop ze hun standpunten evalueren en actief op zoek gaan naar nieuwe ideeën. Op basis daarvan schrijven partijen het nieuwe verkiezingsprogramma. Dit programma is het beleidsplan voor de komende vier jaar. Op het moment dat deze programma's geschreven worden, zijn partijen gericht op zoek naar nieuwe input. En die kun je als belangengroep leveren.

Politieke partijen stellen een programmacommissie samen om het verkiezingsprogramma te schrijven. De meeste partijen beginnen daarmee tijdens of na de zomer van 2005. Dat proces neemt behoorlijk wat tijd in beslag. Sommige partijen kunnen eind oktober al een definitieve versie van het programma leveren, andere komen daar pas in januari mee. Hoe vroeger je je in de discussie mengt, hoe beter.

De commissie gebruikt voor de inhoud de inbreng van partijleden, het partijbestuur en fractieleden. Ook kan een partij bij de moederpartij te rade gaan of bij lokale zusterpartijen in andere gemeenten. Veel partijen staan open voor de inbreng van maatschappelijke organisaties. Zij kunnen deze organisaties zelf benaderen, maar beter is om dat niet af te wachten en zelf de partijen te benaderen.

Soms kan dat op een informele manier. Misschien is iemand uit de eigen organisatie wel lid van de partij. Daarnaast is het goed om ook de officiële weg te bewandelen. Benader de politieke partijen en hun programmacommissies en draag een aantal concrete punten aan.

Stap 1: Wat wil je nu eigenlijk? Formuleer je speerpunten

Eerst is het zaak de eigen speerpunten goed op een rijtje te krijgen. Wat speelt er in het lokale armoedebeleid? En wat zijn aansprekende en duidelijke verlangens die je graag in de verkiezingsprogramma's terug ziet? Maak een inventarisatie van jullie eigen verlanglijstje. Wat zou de gemeente beter kunnen doen in het kader van het minimabeleid? Concrete en haalbare verlangens werken het beste. Wees duidelijk en constructief en vul je eigen wensen eventueel aan met ideeën die je krijgt aangereikt van andere organisaties of die je uit deze brochure hebt gehaald. Kies met zijn allen de belangrijkste uit zodat je er maximaal tien overhoudt. Dat houdt het overzichtelijk.

Stap 2: Wie moet je benaderen? Zoek uit wie het programma schrijft

Tegelijkertijd informeer je bij lokale partijen wat hun planning is voor het schrijven van het verkiezingsprogramma en wie daarvoor verantwoordelijk is. Zo weet je wie je kunt benaderen en wat je deadlines zijn. Misschien is er al een concept-verkiezingsprogramma waar je een kopie van kan krijgen. Contactgegevens van het partijbestuur en de fractie kunnen ook van pas komen.

Stap 3: Hoe breng je je ideeën over? Ga het gesprek aan

Schrijf de programmacommissie een brief met daarin de wensen en verlangens van je lokale groep overzichtelijk op een rij. (In de bijlagen staat een voorbeeldbrief). Je kunt de standpunten kort toelichten. Een voorbeeldbrief vind je in de bijlagen bij deze brochure. Stuur een kopie van de brief naar het partijbestuur en de huidige fractie. Geef de brief na een week een vervolg. Bel de programmacommissie om te vragen of het mogelijk is om je standpunten verder toe te lichten. Meestal heeft niemand de brief gezien of gelezen (het zwarte gat van de post) dus wees niet verbaasd als je moet uitleggen wie je bent en waarvoor je belt.

Heb je een gesprek kunnen regelen? Bereid dat dan goed voor. Vertel niet alleen wat je graag zou willen, maar ook waarom dat belangrijk is. Als je voorstellen zijn gebaseerd op goede beleidsmaatregelen in andere gemeenten dan kun je daarmee schermen. Daarmee laat je zien dat een dergelijke maatregel haalbaar is én als nuttig wordt beschouwd. In andere gemeentes is het niet voor niets ingevoerd. Probeer met twee mensen naar zo'n gesprek te gaan.

Zo kun je elkaar aanvullen. Presenteer je uitdrukkelijk als (ervarings)deskundige. Dat vergroot je geloofwaardigheid.

Je kunt ook samenwerken met andere organisaties die met dezelfde thema's bezig zijn. Alle organisaties schrijven een eigen brief, maar nodigen de politieke partijen gezamenlijk uit voor een rondetafelgesprek. Voor de drukke programmacommissies is dat een goede manier om met meerdere belangengroepen tegelijkertijd te spreken. Probeer flexibel te zijn met de datum van dat gesprek. Het is zonde als de meeste partijen niet kunnen en je het gesprek onmogelijk kan verplaatsen.

Stap 4: En wat nog meer? Lobbyen natuurlijk

Als de concept-verkiezingsprogramma's klaar zijn, moet de lokale afdeling het programma goedkeuren. Vraag de laatste concepten op en onderzoek wat deze te zeggen hebben over het minimabeleid. Waar kan dat nog beter? Waar is het onvolledig?

Partijleden zullen uiteindelijk over het programma stemmen. Zij kunnen het programma op een aantal punten nog veranderen met een motie. Als je partijleden persoonlijk kent dan kun je via hen nog een lobby proberen op te zetten. Misschien via dat fractielid waarmee je een goed contact hebt opgebouwd? Misschien ben je zelf wel lid?

Na de ledenvergadering is het verkiezingsprogramma definitief en valt er niks meer aan te veranderen. Met dit programma gaan de partijen de boer op om kiezers te overtuigen. Ook voor de lokale werkgroep is dat het moment om naar buiten te treden.

Verkiezingsactiviteiten

Politieke partijen organiseren veel verkiezingsactiviteiten zoals debatten en acties. Zij maken folders, hebben informatiestands en zijn regelmatig op straat te vinden. Maar ook maatschappelijke organisaties kunnen zich in de verkiezingen mengen en hun eigen stem laten horen.

Maak zelf folders of een website

Op het moment dat de politieke partijen hun ideeën naar voren gaan brengen is er ook ruimte voor de visie van individuele burgers en maatschappelijke organisaties. Je weet wat je wilt bereiken bij de politiek. Breng dat ook naar buiten. Zo weten mensen waar je groep voor staat en nemen ze dat mee in hun stemgedrag. Verzorg dus ook je eigen communicatiemateriaal. Folders? Een

website? Een poster? Kies een medium waar je wat mee kunt. Geef geen stemadvies. Dat zullen de politici niet waarderen en je wilt na de verkiezingen op een leuke manier met ze verder. (In de bijlagen staat een voorbeeld voor de tekst van een folder)

Organiseer je eigen verkiezingsdebat

Je kunt zelf een verkiezingsdebat organiseren en politici gericht laten discussiëren over het thema werk en inkomen of het lokale minimabeleid. Interessant voor je eigen achterban, maar ook voor de lokale media. Het werkt goed als je een debat organiseert met meerdere maatschappelijke organisaties. Zo ben je verzekerd van een groot publiek en zullen politici ook eerder toezeggen.

Discussieer mee

Lukt het niet om zelf een debat te organiseren, dan kun je degenen die dat wel doen aanbieden om vragen te bedenken over het armoedebeleid. Misschien organiseert een andere maatschappelijke organisatie een debat en kun je hen daarbij ondersteunen? Sluit je dan snel aan, dan heb je meer kans dat je een prominente rol krijgt in het debat. Misschien is een redacteur van een lokaal radiostation wel op zoek naar pittige stellingen die jij kan leveren? Of naar een goede opponent waar een lokale politicus mee in debat kan gaan?

Verkiezingsprogramma's vergelijken

Het is zinnig om verkiezingsprogramma's te vergelijken, al is het maar voor jezelf. Het is interessant om te weten welke doelen de lokale partijen zich stellen en wat zij doen om het armoedebeleid een goede draai te geven. Het is ook een goed middel om een debat voor te bereiden. Er zullen ook meer mensen geïnteresseerd zijn in die informatie. Ten eerste natuurlijk je eigen achterban. Niet iedereen heeft de tijd en de energie om de lokale verkiezingsprogramma's door te lezen dus een goede samenvatting is een aanwinst. Deze kun je in je ledenblad plaatsen of op je eigen website toegankelijk maken.

Wie een stapje verder gaat, kan niet alleen de standpunten van de partijen overnemen en samenvatten, maar daar ook commentaar op geven. Vergelijk de ideeën en plannen van de lokale partijen en vergelijk die met je eigen wensen en verlangens – jouw eigen ideale situatie. Verbind daar conclusies aan. Vergeet niet dat je de politici graag te vriend houdt, dus formuleer je conclusies zakelijk en benadruk ook de goede zaken. De resultaten van zo'n vergelijking vinden journalisten vaak interessant. Stuur een persbericht met een samenvatting van je bevindingen. (In de bijlagen vind je een voorbeeld).

Speel mee in het mediacircus

Het organiseren van eigen activiteiten genereert media-aandacht. Zeker als je daar zelf ook actief naar op zoek gaat. Houdt de lokale media dus op de hoogte van je bezigheden en je acties. Journalisten weten je te vinden als ze vragen hebben over het armoedebeleid.

Media-aandacht is belangrijk. Je kunt de media ook actiever benaderen. Bel een aantal lokale media op en vraag welke activiteiten ze rond de verkiezingen ondernemen. Biedt aan om de journalisten informatie te geven over sociaal beleid. Zo weten zij ook wat er speelt en kunnen ze de juiste vragen stellen. Hier kun je de gang van de berichtgeving minder goed beheersen, want journalisten gaan graag hun eigen gang. Maar wie weet breng je ze op een idee, kun je ze op weg helpen en genereer je op die manier weer aandacht voor de onderwerpen die voor jouw groep van belang zijn.

Na de verkiezingen

De verkiezingen zijn geweest. De stemmen geteld. De uitslag bekend. Een nieuw circus kan beginnen. Wie gaat met wie besturen en onder welke voorwaarden? De politieke partijen die met elkaar in zee gaan, schrijven met elkaar een college-akkoord. In dat akkoord stellen ze hun gezamenlijke beleidsplan vast voor de komende vier jaar. Hier moet je als belangengroep nog even oppassen. Alle prachtige dingen uit het verkiezingsprogramma kunnen tijdens deze onderhandelingen sneuvelen.

Houd politici aan hun beloften

Ook hier kan een brief geen kwaad. Wijs de onderhandelende partijen nog eens op de beloften die ze in hun programma's hebben gedaan. En spreek het vertrouwen uit dat ze die niet zullen vergeten. Lees het college-akkoord goed door als dat eenmaal klaar is. Net als bij de verkiezingsprogramma's kun je dat akkoord vergelijken met je eigen wensen en de conclusies naar buiten brengen.

Maak nieuwe vrienden (of vijanden)

Misschien keren veel raadsleden en wethouders na de verkiezingen terug in de lokale politiek. Misschien zijn er ook veel nieuwe spelers. In beide gevallen geldt: nieuwe ronde, nieuwe kansen. Leer de raadsleden (opnieuw) kennen en informeer hen over jouw bestaan. Dat kan met een thema-avond of debat of een uitnodiging voor je inloopochtend, spreekuur of andere activiteit. Je kunt de nieuwe raadsleden ook je nieuwsbrief toesturen. Begin dus met het updaten van je adressenbestand.

Evalueer de activiteiten die je rondom de verkiezingen hebt ondernomen. Wat werkte goed? Wat niet? En waarom? Zeer interessante informatie waar niet alleen jouw lokale groep wat van kan leren, maar alle groepen in Nederland. De Arme Kant zou graag een kopietje van je verslag ontvangen.

Gemeenteraadsverkiezingen in Renkum

Bij de collegeonderhandelingen kun je pas echt een verschil maken, vindt Ronald Krenning, coördinator bij het Expertisecentrum Gelderse Aanpak en lid van de cliëntenraad Renkum. "Daar worden spijkers met koppen geslagen. Kun je daar 'aanschuiven' dan zit je voor vier jaar gebakken." Dat is duidelijk. Volgens Krenning is vooral de periode na de verkiezingen belangrijk. Uiteindelijk moet je toch bij de partijen zijn die het beleid gaan neerzetten.

Wat je als lokale groep kan en wil bereiken is voor elke gemeente anders. Twee zaken spelen daarbij een rol. Ten eerste de politieke samenstelling van de gemeenteraad en het college. Sommige politieke partijen zullen liever "de schouwburg verfraaien" dan iets aan armoedebestrijding doen. Ten tweede is de financiële positie van de gemeente belangrijk. Is er ruimte in de begroting? Heb je een grote partij aan jouw kant en weet je aan te tonen dat er speling in de begroting zit, dan ben je al een heel eind.

Maar hoe bereik je die politici? Netwerken is het belangrijkste. Volgens Krenning vergt dat "een prettig brutale mentaliteit." Je moet op de hoogte zijn van wie wat doet in een gemeente en vervolgens consequent overal je gezicht laten zien. Ook als de burgemeester ergens een lintje gaat knippen. Op de borrel achteraf zijn er altijd ambtenaren en raadsleden aanwezig. Je kunt ze aanspreken en vertellen waar je mee bezig bent. "Vervolgens zeggen ze allemaal dat ze niks kunnen beloven, maar dat ze het graag op papier zien. Nou, dan heb je al een ingang."

Maar wat zou er in Renkum nou in het college-akkoord moeten staan? Krenning noemt onder andere: het oormerken van geld voor armoedebeleid, een betere facilitering van de cliëntenraad en goede regelingen in het kader van het armoedebeleid.

Geld oormerken betekent geld apart zetten voor armoedebeleid. Elke gemeente krijgt van de landelijke overheid geld uit het gemeentefonds. Dat bedrag is een optelsom van budgetten die een gemeente voor

verschillende beleidsvelden krijgt. Gemeenten hebben echter de vrijheid om het totaalbedrag naar eigen inzicht uit te geven. Een gemeente kan en mag het budget voor armoedebestrijding dus ook in straatverlichting stoppen of er andere gaten mee dichtten. Krenning: "Zorg dat dit fictieve budget echt wordt uitgegeven aan armoedebestrijding."

Wat betreft de cliëntenraad: "Deze moet een eigen budget hebben en geen schaamlap zijn voor de politiek." Ook zou Krenning de taken van de cliëntenraad graag uitbreiden. Deze moet ook gerechtigd zijn het gemeentebestuur te monitoren en te evalueren. In het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) pleit Krenning ervoor dat de WWB-clientsraad blijft bestaan en niet met andere organisaties moet samensmelten tot één zorggraad. "Een zorggraad wordt een kakofonie van geluiden. Laat bestaande en goed functionerende cliëntenraden bestaan en laat een afgevaardigde zitting nemen in een WMO platform."

Over het armoedebeleid zegt Krenning: "Ik ben voor het aanscherpen van het armoedebeleid." Dat betekent bijvoorbeeld meer concrete regelingen die de inkomenspositie van de minima verbeteren. In Renkum heeft de cliëntenraad voor elkaar gekregen dat middelbare scholieren een computer krijgen van de gemeente. Nu staan de schoolkosten op de agenda.

Na de verkiezingen begint in Renkum het politieke spel dus pas echt. Volgens Krenning wordt het een moeilijk jaar. Een wisseling van de wacht bij zowel de gemeente- als de cliëntenraad betekent dat er kennis en contacten verloren kunnen gaan. Het kan best zijn dat nieuwe raadsleden "van toeten noch blazen weten". Aan de cliëntenraad om te voorkomen dat zij "automatisch op ambtenaren gaan leunen." Het is dus niet alleen belangrijk om bij de college-onderhandelingen betrokken te zijn. Als lokale groep moet je ook werk maken van het benaderen van de nieuwe raadsleden. Zij moeten weten welke expertise je in huis hebt.

Over hulptroepen, gemengde troepen en eigen troepen (Machiavelli)

Of: over samenwerken met andere organisaties

Beleidsbeïnvloeding is overtuigen. Je probeert politici en ambtenaren met goede argumenten voor jouw zaak te winnen. Je kunt goede argumenten het beste ondersteunen met een hele batterij aan bondgenoten die hetzelfde doel willen bereiken. Hoe meer mensen en organisaties de krachten bundelen, hoe meer aandacht zij zullen krijgen bij politici en in de media. Met een grote achterban of een breed samenwerkingsverband, toon je aan dat een grote groep burgers zich bij een thema betrokken voelt. Daar moeten politici zich wel iets van aantrekken.

Bondgenoten vinden en daarmee samenwerken is een beproefd middel om aandacht te krijgen. Maar wie zijn die bondgenoten, waar vind je ze en hoe werk je daarmee samen? De bondgenoten kunnen op elk beleidsterrein verschillen. Ook de manier van samenwerken is niet altijd hetzelfde. Belangrijkste blijft altijd dat je bondgenootschap een toevoegde waarde heeft. Bedenk altijd of jij en je samenwerkingspartner elkaar aanvullen.

Hoe vind je ze?

Lokale organisaties en belangengroepen zijn vaak terug te vinden in de gemeentegids. Ben je actief in de gemeente en bezoek je gemeenteraadsvergaderingen en discussies dan kom je bondgenoten vanzelf tegen. Ook in de kerk zijn medestanders te vinden. Op een activiteit maak je makkelijker contact, je hebt elkaar namelijk al gezien. Bellen en emailen naar iemand die je kent is altijd makkelijker. Ook landelijke organisaties kunnen je helpen aan de contactgegevens van lokale groepen. Zoek ook op internet. Begin bij de sites van de gemeente of van landelijke belangenorganisaties. Achter in deze brochure staan ook een aantal startpunten.

Bondgenoten op het thema werk en inkomen

Rond het thema werk en inkomen is een breed spectrum aan groepen op lokaal niveau actief. Sociaal-economische thema's zijn niet alleen belangrijk voor belangenorganisaties, maar ook voor religieuze organisaties en welzijnsinstellingen.

Cliëntenraad

Een belangrijke speler op gemeentelijk niveau is de cliëntenraad. De WWB verplicht elke gemeente een cliëntenraad in te stellen die gevraagd en ongevraagd advies kan geven. Veel gemeenten waarderen de inbreng en informatie van de cliëntenraad die vanuit de praktijk een andere kijk kan geven op het gemeentelijk beleid.

De cliëntenraad komt regelmatig bijeen en heeft meestal korte lijnen met het ambtelijke apparaat van de gemeente en de sociale dienst. In de cliëntenraad zetelen niet alleen cliënten van de sociale dienst, maar vaak ook vertegenwoordigers van belangengroepen en maatschappelijke en/of religieuze organisaties. Een diaken kan bijvoorbeeld deel uitmaken van de cliëntenraad. Of een lid van een lokale groep van de Arme Kant. De cliëntenraad is daarmee ook een soort van knooppunt van mensen die op lokaal niveau actief zijn met het minimebeleid.

Niet alleen zijn de lijnen van de cliëntenraad naar de gemeente kort, als het goed is heeft de cliëntenraad ook veel kennis en informatie in huis. Twee belangrijke redenen om goed contact te onderhouden met de cliëntenraad. Jouw informatie vindt zijn weg snel naar boven en je blijft zelf goed op de hoogte van alles wat er speelt. Via de cliëntenraad vind je makkelijk bondgenoten. Leden zijn allemaal met dezelfde onderwerpen en thema's bezig.

Lokale belangengroepen

Een aantal landelijke organisaties die zich bezig houden met het thema werk en inkomen, hebben ook lokale groepen. De vakbonden FNV en CNV, het Landelijk Steunpunt Vrouwen en de Bijstand en organisaties voor arbeidsongeschikten. Niet alleen mensen in de WWB hebben te maken met een laag inkomen en verplichte reïntegratie. Ook WW'ers en WAO'ers vallen steeds vaker onder deze groep en kunnen daarom een goede bondgenoot zijn.

Doelgroepen

Armoede concentreert zich onder bepaalde groepen: alleenstaande ouders, ouderen en jongeren, chronisch zieken en gehandicapten en migranten. Deze groepen hebben eigen belangenorganisaties die zich ook zullen bezig houden met thema's als armoede, werk en inkomen.

Kerken en moskeeën

Kerken en moskeeën houden zich vaak vanuit een sociaal bewustzijn bezig met het armoedebeleid. Diaconieën kunnen bijvoorbeeld hulp bieden met praktische

zaken als voedselpakketten en financiële ondersteuning. Vele zien ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat betekent dat ze ook actief zijn in het zichtbaar maken van hun hulpverlening. Ze 'helpen onder protest' en ageren tegen een beleid dat onrechtvaardig uitpakt.

Welzijnsorganisaties

Welzijnsorganisaties komen armoede in de dagelijkse praktijk tegen. Denk hierbij aan organisaties als Humanitas, het maatschappelijk werk en de jeugdzorg. Zij hebben vaak een goed overzicht van sociale problemen in een gemeente waaronder armoede. Welzijnsorganisaties zijn geen belangengroepen en zullen daarom zelden politieke statements maken. Wel is het belangrijk om contact te houden en informatie uit te wisselen. Welzijnsorganisaties zijn zeker geïnteresseerd in maatschappelijke en particuliere initiatieven rondom thema's als armoede. Daarnaast kunnen zij betrouwbare informatie aanleveren over armoede in de gemeente en de problemen die daarmee gepaard gaan. Informatie waar politici in geïnteresseerd zijn.

Bondgenoten in Almelo

In Almelo zijn veel groepen actief met armoedebestrijding. Theo Vleerbos kent de meeste wel. Hij is 13 jaar voorzitter geweest van de lokale cliëntenraad. De groepen variëren van een boodschappenproject waar mensen elke week een tas boodschappen krijgen tot aan fondsen voor schoolgeld. Om al die groepen onder één paraplu te krijgen, heeft hij het Sociaal Netwerk opgericht. Zo kunnen de lokale groepen hun activiteiten afstemmen en kunnen ze van elkaars kennis gebruik maken.

Een tijd terug heeft Vleerbos een sociale kaart gemaakt van al deze organisaties. Alle gegevens van de organisatie staan daar overzichtelijk bij elkaar. De kaart is verspreid onder vrijwilligers en beroepsmensen en wordt intensief gebruikt. Als de kerk een boodschappenproject opzet voor minima, dan kunnen ze via de informatiekanalen van de cliëntenraad bekendheid geven aan dit project.

Werk en inkomen

- Lokale Arme Kant/EVA groep
- Lokale cliëntenraad
- Lokale comités Vrouwen en de Bijstand
- Lokale vakbondsafdeling
- Lokale groep ouderenbond
- Lokale groep voor chronisch zieken en gehandicapten
- Lokale migrantenorganisaties
- Kerken/moskeeën
- Welzijnsorganisaties

Zorg en gezondheid

Zorg en gezondheid zijn belangrijke thema's binnen de armoedebeweging. Armoede en een slechte gezondheid hangen vaak samen. Logisch dus dat de armoedebeweging meedenkt en meepraat over het zorgbeleid.

Belangengroepen en patiëntenorganisaties

Belangengroepen voor chronisch zieken, gehandicapten en ouderen zijn de organisaties die bovenop het zorgbeleid zitten. Ook patiëntenorganisaties zijn er druk mee in de weer. De kwaliteit en de toegankelijkheid van de zorg zijn belangrijk, maar tegelijkertijd hebben deze organisaties ook een scherp oog voor de kosten van gezondheidszorg en de inkomenspositie van hun achterban.

Zorginstellingen

Ook welzijnsorganisaties en zorginstellingen blijken interessante partners te zijn rondom de veranderingen in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Ook zij hebben vanwege hun zorgtaken interesse in nieuwe ontwikkelingen en willen daar graag over meepraten. Samen met deze instellingen kunnen lokale groepen op de gemeente afstappen om de discussie over de WMO op gang te brengen. Het is hier niet belangrijk dat je op dezelfde lijn staat. Het is vooral belangrijk dat alle partijen geïnteresseerd zijn om deel te nemen aan een platform dat in gesprek gaat met de gemeente. In Zwolle hebben lokale groepen met succes een sociale conferentie opgezet over de WMO, waar ook een thuiszorginstelling aan deelnam.

Zorg en gezondheid

- Patiëntenorganisaties
- Zorginstellingen
- Welzijnsorganisaties
- Gehandicaptenorganisaties
- Organisaties voor chronisch zieken
- Mantelzorgers
- Ouderorganisaties
- Kerken/moskeeën

Volkshuisvesting

Volkshuisvesting en met name het huurbeleid is een belangrijk onderwerp binnen de armoedebeweging. Minima kunnen soms wel tot 60% van hun inkomen kwijt zijn aan vaste lasten zoals de huur.

Belangengroepen

In veel plaatsen zijn huurdersverenigingen actief. Zij geven advies en voorlichting, draaien spreekuren, zetten bewonersacties op en zijn politiek actief. Mensen met een laag inkomen en een huurwoning kunnen veel baat hebben bij de ondersteuning die huurdersverenigingen bieden. Een lokale groep kan een actie van de huurdersvereniging ondersteunen of een manifest ondertekenen. Het is daarom goed om op de hoogte te zijn van elkaars activiteiten.

Op sommige momenten is het ook interessant om samen te werken. Bij nieuwbouw- en renovatieprojecten kan een lokale groep samen met huurders en bewoners extra nadruk leggen op de sociale aspecten van het volkshuisvestingsbeleid: veiligheid, diversiteit, goede voorzieningen in de buurt, etc. Hoe meer groepen je bij elkaar brengt, hoe groter de deskundigheid en hoe beter je een gemeente kan adviseren.

Woningbouwverenigingen

Woningbouwverenigingen opereren de laatste jaren zelfstandiger en nemen in een aantal gemeenten ook steeds meer sociale taken op zich. Zij hebben in de dagelijkse praktijk te maken met de concentratie van armoede in bepaalde wijken en huurders met betaalachterstanden. Een woningbouwvereniging is een interessante gesprekspartner. Deze kan bijvoorbeeld buurtgebonden projecten financieren. Ook kan een woningbouwvereniging geïnteresseerd

zijn in een overleg waar verschillende organisaties van gedachten wisselen en initiatieven ontplooiën om een buurt leefbaar te houden en veiliger te maken.

Volkshuisvesting

- Lokale bewonersorganisaties
- Woonbond
- Lokale huurteams
- Lokale huurdersvereniging
- Woningbouwverenigingen

Hoe kun je samenwerken?

Hoe ver de samenwerking gaat is steeds weer verschillend. Dat beslis je als lokale groep uiteindelijk zelf. Soms zit je met een organisatie helemaal op één lijn en kun je gezamenlijk een standpunt naar de gemeente en de media uitdragen. Je kunt de krachten bundelen en samen een krachtige vuist maken. Je vermijdt dubbel werk en de samenwerking maakt je sterker.

Soms is het niet interessant om intensief samen te werken omdat de standpunten en werkwijze van een andere organisatie te veel verschillen met die van je eigen groep. Toch is het dan belangrijk om contacten te onderhouden en op de hoogte te blijven van de activiteiten van de ander omdat je in hetzelfde veld actief bent. Het uitwisselen van kennis, informatie en standpunten kan nuttig zijn. Bovendien heb je elkaar snel gevonden op momenten dat een intensievere samenwerking wel aan de orde is en kun je elkaar tips en feedback geven.

Een lokale sociale alliantie opzetten

Het is altijd handig om een voorschot te nemen op een toekomstige samenwerking en een lokaal netwerk op te zetten. Een 'sociale alliantie' is een platform van organisaties en belangengroepen die informatie uitwisselen en – als het uitkomt – coalities smeden. Het is een losse samenwerking die veel vrijheid geeft aan de aangesloten groepen en tegelijkertijd de mogelijkheid biedt om snel op actuele situaties in te springen en op bepaalde thema's samen te werken en elkaar op de hoogte te houden.

Hoeveel samenwerken

Hoe groter het netwerk, hoe moeilijker de samenwerking kan worden. Iedereen heeft zijn eigen (volle) agenda en het kost meer energie om alle

neuzen dezelfde kant op te krijgen. Laat iedereen de ruimte om eigen standpunten te formuleren en ga vooral op zoek naar de punten waar je overeenstemming over hebt. Soms liggen de ideeën te ver uit elkaar en beperkt de samenwerking zich tot het gezamenlijk organiseren van een discussieavond. Zorg dat je geen confrontaties krijgt over dingen waar je het niet mee eens bent, maar zoek samenwerking op gebieden waar je het wel mee eens bent. Bij sommige onderwerpen kun je niet met iemand door één deur, terwijl je elkaar op andere onderwerpen heel hard nodig hebt.

Hoe groter het samenwerkingsverband, hoe beter. Maar dat betekent niet dat je iedereen er koste wat kost bij moet betrekken. Houd je eigen doelen in de gaten en kijk of je daar werkelijk wat voor elkaar kan betekenen.

Interlokaal samenwerken

In andere gemeenten zijn lokale groepen met dezelfde onderwerpen bezig. Veel landelijke organisaties ondersteunen lokale groepen. Maak gebruik van deze kennis en informatie. Een regionale bijeenkomst met andere lokale groepen kan ideeën opleveren voor de eigen werkwijze. Waar zijn andere groepen mee bezig? Hoe werken zij? En wat kun je daar zelf van leren? Altijd handig! In het kader van cliëntenparticipatie bij de Wet Werk en Bijstand is er een duidelijke trend naar regionalisering. Daarmee bundel je krachten. Het is wel zaak niet te ver af te komen staan van de cliënten in de eigen gemeente.

Landelijke en provinciale organisaties bieden veel ondersteuning in de vorm van informatie over regelgeving, brochures, actieplannen en methodes en cursussen. Ook bieden zij ook de mogelijkheid om in contact te komen met anderen die lokaal niveau actief zijn.

Samenwerken in Zwolle

Bea Mulder werkt als provinciaal consulent bij de Protestantse Kerk in Nederland en begeleidt lokale groepen die zich bezig houden met sociaal beleid. De WMO is een belangrijk onderwerp. Volgens Mulder is de WMO een "ordinaire bezuinigingsmaatregel". Er zullen door de WMO steeds meer mensen "in de knel komen". Het recht op zorg is niet meer gegarandeerd. Bovendien komt er een extra druk op mantelzorgers en is het nog maar de vraag wat de kwaliteit zal zijn van de voorzieningen die een gemeente gaat inkopen.

Volgens Mulder is het belangrijk de ontwikkelingen rond de WMO goed in de gaten te houden. Wat houdt het beleid in en welke gevolgen heeft dat voor je eigen achterban? Om dat te doen, hebben ze in Zwolle een diaconale commissie gevormd die zich specifiek met de WMO bezighoudt. Die groep heeft een sociale conferentie georganiseerd. Doel was dat gemeente en betrokken organisaties samen over de WMO konden discussiëren. De gemeente Zwolle had in eerste instantie geen maatschappelijke organisaties bij het beleidsvormingsproces betrokken. Op deze conferentie kon elke organisatie in een lezing de eigen visie op de WMO uiteenzetten. De conferentie was een succes. Een boek met verslagen van de lezingen is later aangeboden aan de lokale overheid.

Wat maakte deze methode succesvol? Lokale organisaties hebben de gemeente weten te overtuigen dat met invoering van de WMO veel mensen tussen wal en schip zullen vallen en dat de plannen anders moeten. De gemeente Zwolle heeft daarop de VNG laten weten niet akkoord te kunnen gaan met de plannen zoals deze er in eerste instantie lagen. Uit de conferentie is daarnaast een monitorgroep voortgekomen die alle zaken rond de WMO nu in de gaten houdt en daarover van gedachten wisselt. Daar zit ook een ambtenaar van Sociale Zaken in dus de lijntjes met het stadhuis zijn kort.

Hoe zet je nu zo'n conferentie op? Vaak zijn er in een gemeente al lokale groepen actief die ook in het onderwerp van de conferentie geïnteresseerd zijn. Bij een onderwerp als de WMO heeft Mulder veel belanghebbenden weten te betrekken zoals patiëntenorganisaties, de gehandicaptenraad, ouderenbonden, de vrijwilligerscentrale, inloopinstellingen en een thuiszorgorganisatie. Van een armoedeconferentie van vijf jaar geleden, hadden ze nog contacten met andere maatschappelijke organisaties waaronder een aantal islamitische organisaties. Die groepen hebben soms heel weinig met elkaar gemeen, maar volgens Mulder krijg je ze op een maatschappelijk onderwerp vaak wél om de tafel. "Dat geeft een ontzettend positief signaal naar de overheid." Belangrijk bij een dergelijke samenwerking is dat je andere groepen niet "actievoerderig" benadert. "Iedereen moet ruimte krijgen om te praten". Iedereen moet dus de eigen ideeën kunnen uiten en dat betekent dat je niet moet polariseren.

De sociale conferentie en het aanbieden van het verslag daarvan aan de gemeente trokken ook pers aandacht. De gemeente is door de conferentie ook "opener" geworden over de WMO; ze besteedt in eigen uitgaven meer aandacht aan de ontwikkelingen rondom de WMO.

Kortom: volg het beleid, wees scherp en draag actief bij aan de meningsvorming binnen een gemeente. Vorm daartoe coalities om van gedachten te wisselen. Hoe meer organisaties meedoen, hoe beter. Want daardoor word je door de gemeente als gesprekspartner steeds serieuzer genomen.

DEEL III

BETER GOED GEJAT...

ENKELE VOORBEELDEN

Hoeveel soorten van heerschappij er zijn en op welke manier ze verworven worden (Machiavelli)

Of: hoe andere groepen het aanpakken en wat je daar van kan leren

Lokaal armoedebeleid is best pittig. De onderwerpen zijn vaak complex en bestrijken veel beleidsterreinen. Gelukkig hoeft je het niet in je eentje te doen. In veel gemeenten zijn groepen actief die hun kennis en ervaring graag delen. Dus waarom opnieuw het wiel uitvinden als je kunt putten uit andermans ervaring. Beter goed gejat dan slecht bedacht, zullen we maar zeggen. Gebruik de 'good practices' van anderen en doe er je voordeel mee.

De Armoede Effect Rapportage

Welke gevolgen heeft nieuw gemeentelijk beleid voor de positie van minima? De gemeente Almelo heeft daar een toets voor ingevoerd. De Armoede Effect Rapportage (AER) legt nieuwe plannen langs de meetlat en maakt zo positieve en negatieve effecten inzichtelijk. Een goede methode om politici en ambtenaren scherp te houden. Vooral bij besluiten die buiten het officiële minimabeleid liggen, maar die toch gevolgen hebben voor de positie van minima. Te denken valt aan de toegankelijkheid en de kosten van voorzieningen. De werkgroep Arm in Arm was initiatiefnemer van de invoering van de AER.

Almelo is een kleine stad met een zwakke sociale structuur. Tussen de 30 en de 40 procent van de inwoners heeft een minimuminkomen. Dat is meer dan gemiddeld. Gemeentelijke plannen die een negatief effect hebben op de positie van minima, raken dus een grote groep mensen. Het is dus niet onbelangrijk om dat scherp in de gaten te houden. De werkgroep Arm in Arm en de lokale cliëntenraad adviseerden de gemeente al regelmatig over de effecten van het gemeentelijk beleid, maar een AER heeft dat gebruik meer geïnstitutionaliseerd. Het advies van de lokale armoedebeweging krijgt een officiële vorm en dat betekent dat de gemeente het niet zomaar naast zich neer kan leggen.

Theo Vleerbos is al meer dan tien jaar actief in de lokale armoedebeweging en vertelt hoe ze het in Almelo voor elkaar hebben gebokst. Het idee van een AER en de eerste uitwerking daarvan kwam van de Landelijke Cliëntenraad. Arm in Arm was enthousiast. Maar hoe krijg je de politiek zo ver dat zij het ook een goed idee vinden? Vleerbos zette een burgerinitiatief op. Inwoners van Almelo kunnen in veel gemeenten zelf een voorstel indienen bij de gemeenteraad. Daarvoor hadden ze 500 handtekeningen nodig ("Die hadden we zo bij elkaar") en een goed onderbouwd plan. Zo is de AER op de gemeentelijke agenda gekomen.

Maar daarmee was de zaak nog niet gewonnen want "de politiek wilde er eerst niet aan", zegt Vleerbos, "die leunden een beetje achterover en zeiden dat ze al rekening hielden met de minima". Daarom bezocht Arm in Arm alle politieke partijen om het plan toe te lichten. Bij de grote partijen gingen ze zelfs twee keer langs. In die gesprekken wilden ze laten zien dat armoede een steeds grotere rol gaat spelen in de gemeente. Die bewering onderbouwden ze met cijfers. Cijfers die lieten zien dat steeds meer mensen kwijtschelding krijgen van gemeentelijke lasten. Of bijzondere bijstand aanvragen. Of ondersteuning krijgen van schoolgeldfondsen. "Toen de politici dat zagen, waren ze overtuigd".

De gemeenteraad nam het voorstel aan en de AER is effectief. De cliëntenraad licht nu gemeentelijke plannen door op het gebied van maatschappelijke participatie, openbaar vervoer, gezondheidszorg, preventief jeugdbeleid, leges en belastingen en de aanwezigheid en toegankelijkheid van voorzieningen. Volgens Vleerbos is de AER een waardevol toetsingskader. Het maakt inzichtelijk of het gemeentelijk beleid negatieve consequenties heeft voor minima en hoe dat eventueel gecompenseerd kan worden.

De eerste beleidsplannen liggen al onder vuur naar aanleiding van een AER. De gemeente Almelo wil een poppodium bouwen, maar de exploitatie daarvan is zo duur dat de toegangsprijzen hoog zullen zijn. De vraag is of de jongeren uit Almelo dat wel kunnen betalen. De AER heeft dat aan de kaak gesteld en de discussie is nu of de gemeente wel 10 miljoen aan de bouw van een poppodium moet uitgeven.

Ook noemt Vleerbos het voorbeeld van een woonwijk waar voorzieningen als scholen en winkels alleen buiten de wijk beschikbaar zouden zijn. Dat zou betekenen dat de inwoners van de wijk veel reiskosten moeten maken. Voor mensen met een laag inkomen is dat niet haalbaar en is de wijk dus niet aantrekkelijk. En dat komt de diversiteit in een woonwijk weer niet ten goede.

Een AER is voor een gemeente dus een nuttig middel om bij het nemen van beslissingen verder te kijken dan één beleidsveld. Dat is bevorderlijk voor de samenhang van beleid. Voor lokale armoedegroepen is het invoeren van een AER een gelegenheid om armoede permanent op de politieke agenda te krijgen. In dit geval is gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot een burgerinitiatief en heeft de lokale groep daarnaast hard gelobbyd. De kennis en informatie kwam van de Landelijke Cliëntenraad. De inzet en het doorzettingsvermogen van de lokale groep. Vleerbos is tevreden. Arm in arm is ooit gestart als actiegroep, maar een goede samenwerking met de gemeente bevalt beter.

Dit "harmoniemodel" geeft volgens Vleerbos meer ruimte en mogelijkheden om werkelijk wat voor elkaar te krijgen. Met de AER hebben ze in ieder geval iets geweldigs bereikt.

'7x7': Amsterdamse kerken in gesprek met de stad

Op 3 juni 2005 organiseerde de Protestantse Diaconie Amsterdam een werkconferentie onder het bijbelse motto '7x7'. Amsterdamse kerkelijke organisaties die zich bezighouden met de stedelijke samenleving, (deel)raadsleden, bestuurders en beleidsambtenaren kwamen bijeen om elkaar en elkaars werk beter te leren kennen. Ook werd tijdens de werkconferentie werd het multi-mediaproject 7x7 gepresenteerd.

'7x7' is een initiatief van Protestantse Diaconie en SkaN-fonds en behelst een kleurrijk boekje, een website en een DVD die de 'de stad' laten zien wat de bijdrage van de kerken is aan een leefbaar Amsterdam. In het boek '7x7' staan '49 initiatieven van kerken voor de stad Amsterdam', op de DVD een filmportret van 7 voorbeelden daarvan, en de website www.7maal7.nl geeft het meest complete en geactualiseerde overzicht.

Het gaat om een zeer uiteenlopend palet van initiatieven: van kleinschalige projecten zoals eettafels en ouderenactiviteiten in de kerk, tot grote organisaties als De Regenboog en Exodus. Nieuw is ook de brede interkerkelijke aanpak. Zowel aan het multimediproject als aan de werkconferentie deden protestantse en rooms-katholieke organisaties mee, maar ook initiatieven van evangelische organisaties, pinksterkerken en migrantenkerken.

De werkconferentie vond plaats aan het einde van de 'week van het diaconaat'. In deze week waren veel van de initiatieven uit '7x7' open voor publiek of organiseerden zij een activiteit.

Op de werkconferentie waren 77 (!) mensen aanwezig, afkomstig uit de diverse organisaties die meewerkten aan '7x7' en vanuit de gemeente en de stadsdelen. Mevrouw Anne Lize van der Stoel, voorzitter van stadsdeel Amsterdam Centrum, was uitgenodigd om haar 'zeven dromen' over de stad Amsterdam weer te geven en de rol die zij daarin weggelegd ziet voor de kerken. Vervolgens gingen de aanwezigen in zeven groepen uiteen om, onder leiding van Age Kramer (van het Centrum voor Educatie en Geloof van de Protestantse Gemeente), in gesprek te gaan over: Welke droom kunnen wij met elkaar waarmaken en hoe? De groepen waren zoveel mogelijk regionaal samengesteld, met in iedere groep zowel vertegenwoordigers van kerken en kerkelijke organisaties als van de stad en/of het betreffende stadsdeel.

Zeven 'snelkookpannen' gingen aan het werk, waarbij veel creativiteit loskwam. De groepen zetten steekwoorden van hun plannen op een flap, rondom een karikatuurtekening van Anne Lize van der Stoel. Uit de zeven flappen koos Anne Lize de flap die haar het meest aansprak en beloofde deze door haar lippen op de tekening met lippenstift rood te maken. Het winnende plan kwam uit de groep Amsterdam West. Het was een plan voor een feest, bedoeld om de negatieve beeldvorming te doorbreken van de manier waarop mensen in de stad met elkaar omgaan. Ingrediënten van dat feest zijn o.a. een straatschilderij, een TV-soap en een rapfestival. Dat sloot aan bij de droom van Anne Lize van der Stoel over een stad met goede omgangsvormen. Ook het feestelement sprak haar aan.

De ludieke aanpak van de werkconferentie had als resultaat dat mensen van kerken en kerkelijke organisaties met elkaar én met beleidsmakers en politici in gesprek kwamen over wat zij samen kunnen doen aan het leefbaar maken van de stad. Na afloop van de conferentie werd tijdens de receptie druk 'genetwerkt'. En dat smaakt naar méér. De conferentie krijgt dan ook zeker een vervolg in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van 2006.

Een brede maatschappelijke coalitie tegen armoede

De Arme Kant in Delft is sterk betrokken bij verschillende initiatieven van de lokale armoedebeweging. Bijvoorbeeld het oprichten van een lokale Stichting Leergeld. Ook zijn ze in Delft begonnen met het opzetten van een Voedselbank. Irmgard Busch van het dekenaat Delft benadrukt dat het "helpen onder protest" is. Eigenlijk moet de overheid dit zelf regelen, maar als zij een belangrijke taak laten liggen dan moeten anderen wel in dat gat springen. Het probleem is misschien niet op te lossen, maar lokale organisaties kunnen wel helpen en het probleem benoemen. Laten zien wat er speelt levert ook winst op.

Volgens Busch is het belangrijk om een zo breed mogelijke steun te vinden voor je werk. In het bestuur van Stichting Leergeld zitten bijvoorbeeld ook een aantal mensen uit het bedrijfsleven en uit de universitaire wereld. "Zonder die mensen krijg je geen poot aan de grond. Je moet iedereen medeplichtig maken". Deze mensen hebben nu eenmaal een groot netwerk en kunnen nieuwe geldbronnen aanboren.

Een groep gepensioneerde ambtenaren ondersteunt de lokale Voedselbank. Ze helpen met het uitdelen van voedselpakketten en het invullen van formulieren van de huursubsidie, belasting en andere instanties. Volgens Busch komen veel mensen in financiële problemen omdat ze te weinig informatie hebben. "De bureaucratie is de boosdoener". De ex-ambtenaren zijn de aangewezen vrijwilligers om mensen daarmee te helpen. Via de gemeente zijn de ambtenaren voor dit werk benaderd.

Ook kerkgangers zijn bij de Voedselbank betrokken. Om een voorraad voedsel aan te leggen, hebben de kerken dit jaar een 'blikcollecte' gehouden. Deze bijzondere collecte sprak mensen aan en sommigen kwamen met grote boodschappen tassen naar de kerk. Een deel van de mensen doneerde ook geld. Zo komt het probleem onder de aandacht en zijn mensen extra betrokken.

Let op: alles wat [tussen vierkante haken] staat, moet je nog zelf invullen.

[naam eigen organisatie]

[adres eigen organisatie]

Persbericht:

[naam groep] introduceert de Minima Meetlat
Welke partij heeft een goed armoedebeleid?

Op 7 maart gaat [naam gemeente] naar de stembus om een nieuwe gemeenteraad te kiezen. Wat willen de nieuwe raadsleden de komende vier jaar bereiken? Welke plannen hebben zij? En hebben ze oog voor de minima in [naam gemeente]? [naam groep] introduceert de Minima Meetlat en kijkt kritisch naar de verkiezingsprogramma's. De resultaten zijn vanaf vandaag te vinden [in een folder op de website www.***].

Met de lokale Minima Meetlat vergelijkt [naam groep] de eigen wensen voor een goed minimabeleid met de beloftes die lokale partijen in hun verkiezingsprogramma's maken. Alle partijen hebben hart voor de problemen en zorgen van mensen met een laag inkomen. Maar vertalen ze dat ook in concreet beleid? De meetlat geeft het antwoord.

[naam groep] hoopt dat politici met de Minima Meetlat in de hand, kritisch over hun eigen beleid en beloftes willen nadenken.

De armoede in Nederland neemt toe. Steeds meer mensen raken financieel in de knel. Het inkomen stijgt nauwelijks maar de vaste lasten gaan omhoog. Het leven is duurder. De lokale politiek kan deze mensen de helpende hand toe te steken. Een krachtig lokaal minimabeleid is een goede manier om sociale uitsluiting van lage inkomensgroepen te voorkomen.

[naam groep] is een lokale belangenorganisatie voor mensen met een laag inkomen. [eventueel ruimte voor het noemen van de eigen activiteiten]. Wij hopen dat de gemeente vasthoudt aan goed minimabeleid en dat verder uitbouwt.

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie kunt u bellen met [naam groep]:

[naam contactpersoon en telefoonnummer]

[naam partij]

T.a.v. de programmacommissie

[adres]

[naam eigen organisatie]

[adres eigen organisatie]

[telefoonnummer eigen organisatie]

[datum en plaats]

Betreft: Advies verkiezingsprogramma minimabeleid

Beste leden van de programmacommissie,

Hoe betaal ik het schoolreisje van mijn kinderen? Als de wasmachine maar niet stuk gaat. Waar zijn de aardappelen in de aanbieding?

Het zijn de dagelijkse vragen en angsten van mensen met een minimum inkomen. Steeds meer mensen komen financieel klem te zitten. Landelijk stijgt het aantal aanvragen voor schuldhulpverlening. Steeds meer mensen zijn afhankelijk van een bijstandsuitkering. Maar ook de groep net boven het minimum heeft het moeilijk.

Armoede is dichterbij dan veel mensen denken. Ook in onze gemeente. Het lokale beleid kan gelukkig bijdragen aan goede voorzieningen voor mensen met dagelijkse geldzorgen. Zo kan iedereen een kans krijgen om als volwaardig burger deel te nemen aan de maatschappij.

[naam groep] is een belangenorganisatie voor mensen met een laag inkomen. We hebben talloze ideeën over hoe de gemeente het bestaande minimabeleid kan verbeteren. Met de gemeenteraadsverkiezingen in het vooruitzicht, willen we uw partij graag adviseren over de belangen, dromen en wensen van de minima.

Wij stemmen op 7 maart graag voor:

[Noem hier de lokale speerpunten. Probeer deze kort en bondig te formuleren. Houd het bij maximaal 10.]

Graag lichten wij deze punten verder toe. Binnenkort zullen we contact met u opnemen om hierover een afspraak te maken.

Met vriendelijke groet,

[naam]

[organisatie]

BIJLAGE - Voorbeeldbrief informatie folder/flyer

Dit is een voorbeeldtekst voor een informatiefolder of flyer. Je kunt deze tekst ook goed gebruiken voor een website over het onderwerp. Logo's, foto's en tekeningen kunnen een folder opleuken. Net zoals een gelikte lay-out en een mooi lettertype. Wie weet is er iemand binnen de groep die daar goede ideeën voor heeft en dat wil oppakken.

Wat kiezen de minima?

Op 7 maart gaat [naam gemeente] naar de stembus om een nieuwe gemeenteraad te kiezen. Wat willen de nieuwe raadsleden de komende vier jaar bereiken? Welke plannen hebben zij? En hebben ze oog voor de minima in [naam gemeente]?

De armoede in Nederland neemt toe. Steeds meer mensen raken financieel in de knel. Het inkomen stijgt nauwelijks maar de vaste lasten gaan omhoog. Het leven is duurder. De gemeente [naam gemeente] kan deze mensen de helpende hand toe te steken. Een krachtig lokaal minimabeleid is een belangrijke manier om sociale uitsluiting van lage inkomensgroepen te voorkomen. [naam groep] is een lokale belangenorganisatie voor mensen met een laag inkomen. Wij hopen dat de gemeente aan goed minimabeleid vasthoudt en dat verder uitbouwt.

[naam organisatie] stemt op 7 maart voor:

[vul hier de kort en krachtig geformuleerde verbeterpunten in die je in samenspraak met je achterban hebt bedacht. Kies een lijstje van drie tot tien punten.]

Belangenorganisaties

FNV (Federatie Nederlandse Vakbeweging)

Naritaweg 10, Postbus 8456, 1005 AL Amsterdam, tel. (020) 581 63 00
website www.fnv.nl en www.fnvlokaal.nl

CNV (Christelijk Nationaal Vakverbond)

Ravellaan 1, Postbus 2457, 3500 GL Utrecht, tel. 0900 268 46 36
email cnvinfo@cnv.nl, website www.cnv.nl

ANBO (Algemene Nederlandse Bond van Ouderen)

Postbus 18003, 3501 CA Utrecht, tel. (030) 233 00 60
email info@anbo.nl, website www.anbo.nl

PCOB (Protestants Christelijke Ouderen Bond)

Blijmarkt 12, 8011 NE Zwolle, tel. (038) 422 55 88
email info@pcob.nl, website www.pcob.nl

Unie KBO (Unie van Katholieke Bonden van Ouderen)

Postbus 325, 5201 AH Den Bosch, tel. (073) 612 34 75
email secretariaat@uniekbo.nl, website www.uniekbo.nl

ANGO (Algemene Nederlandse Gehandicapten Organisatie)

Postbus 850, 3800 AW, Amersfoort, tel. (033) 465 43 43
email info@ango.nl, website www.ango.nl
Belangenorganisatie voor gehandicapten met lokale afdelingen

CG-raad (Chronisch zieken en Gehandicapten raad)

Postbus 169, 3500 AD Utrecht, tel. (030) 21 66 00
email bureau@cg-raad.nl, website www.cg-raad.nl

Cliëntenbond in de geestelijke gezondheidszorg

Meerkoethof 50, 3582 DA Utrecht, tel. (030) 252 18 22
email postbus@clientsbond.nl, website www.clientsbond.nl
Landelijke belangenbehartigingsorganisatie met lokale afdelingen

Landelijke organisatie Regionale Patiënten Consumenten Platform (LOREP)

Postbus 2250, 3500 GG, Utrecht, tel. (030) 299 19 70
email secretariaat@lorep.nl, website www.lorep.nl
Platform van regionale belangengroepen die werken aan optimale zorg- en welzijnsvoorzieningen. De groepen zijn georganiseerd naar regio en op de site terug te vinden.

LOT, vereniging van mantelzorgers

John F. Kennedylaan 99, 3981 GB Bunnik, tel. (030) 659 22 22
email info@mantelzorg.nl website www.mantelzorg.nl
De LOT kent de problemen en knelpunten van mantelzorgers en brengt deze onder de aandacht van politici en beleidsmakers. Daarnaast geeft de LOT informatie, advies en voorlichting aan mantelzorgers en over mantelzorg. De organisatie heeft regionale platforms.

Landelijke Vereniging van Arbeidsongeschikten (LVA)

Postbus 151, 6430 AD Hoensbroek, tel. (045) 569 19 44
email info@lva-nederland.nl, website www.lva-nederland.nl
Netwerkorganisatie die de belangen behartigt van arbeidsgehandicapten
Op lokaal niveau zijn groepen actief.

De Nederlandse Woonbond

Nieuwe Achtergracht 17, 1018 XV Amsterdam, tel. (020) 551 77 00
email info@woonbond.nl website, www.woonbond.nl
Landelijke huurdersorganisatie.

Huurdersvereniging

email info@huurdersvereniging.nl, website www.huurdersvereniging.nl
Informatie over huren en adressen van lokale huurdersorganisaties

Bovenlokale organisaties en allianties

Landelijke cliëntenraad

Oranjestraat 4, 2514 JB Den Haag, tel. (070) 789 07 70
email info@lcr-suwi.nl, website www.landelijkeclienraad.nl
Landelijke cliëntenraad, vertegenwoordigt een brede achterban

Sociale Alliantie

Plompetorengracht 19, 3512 CB Utrecht, tel. (030) 231 48 19
email info@sjakuus.nl, website www.socialealliantie.nl

Samenwerkingsverband van zelforganisaties, belangengroepen, vakcentrales en kerken op het gebied van armoede en sociale uitsluiting.

Stichting Cliëntenperspectief (CliP)

Postbus 133, 3500 AC Utrecht, tel. (0321) 33 90 63

email info@stichtingclip.nl, website www.stichtingclip.nl

CliP ondersteunt lokale initiatieven en groepen op het terrein van werk, inkomen, zorg en zekerheid: informatie, uitwisseling, coaching en samenwerking. CliP traint cliëntenraden en groepen op inhoud en strategie.

Stichting Gelderse Aanpak

Postbus 1238, 6801 BE Arnhem, tel. (026) 355 17 30

email info@gelderseaanpak.nl, website www.gelderseaanpak.nl

Gelderse Aanpak behartigt de belangen van mensen met een minimum inkomen. De stichting ondersteunt en stimuleert lokale groepen en cliëntenparticipatie.

Kerkelijke organisaties

Werkgroep Arme Kant van Nederland / EVA

Luijbenstraat 17, 5211 BR Den Bosch, tel. (073) 612 19 39

email info@armekant-eva.nl, website www.armekant-eva.nl

Landelijk netwerk in de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting. Heeft namens de kerken lokale en regionale groepen.

Kerkinactie

Postbus 456, 3500 AL Utrecht, tel. (030) 880 14 56

email info@kerkinactie.nl, website www.kerkinactie.nl

Kerk in actie werkt aan een leefbare wereld op nationaal en internationaal niveau.

Geestbrugweg 128, 2281 CG Rijswijk, tel. (070) 380 00 11

email secretariaat@vincentiusvereniging.nl, website www.vincentiusvereniging.nl

Christelijke organisatie die steun biedt aan mensen in nood, maar ook politiek stelling neemt en onrecht aan de kaak stelt. De vereniging heeft een aantal plaatselijke afdelingen.

DISK Arbeidspastoraat

Luijbenstraat 17, 5211 BR Den Bosch, tel. (073) 612 82 01

email info@disk-arbeidspastoraat.nl, website www.disk-arbeidspastoraat.nl

Landelijk bureau DISK ondersteunt het oecumenisch arbeidspastoraat van acht kerken, is binnen die kerken een partner in vorming en toerusting rond arbeid, zorg en inkomen en doet vanwege de kerken mee aan het maatschappelijk debat rond arbeid, zorg en inkomen.

Landelijk Katholiek Diakonaal Beraad (LKDB)

p/a Luybenstraat 19, 5211 BS Den Bosch, tel. (073) 613 41 34

email office.klvma@prompt.nl

Cijfers en statistieken over armoede

Het onderzoeksbureau van de gemeente

Veel gemeenten (vooral de grotere) hebben een eigen onderzoeksbureau dat onafhankelijk onderzoek doet naar zaken als politieke participatie en voorkeur, bevolkingsamenstelling en soms ook armoede. Een onderzoeksbureau is makkelijk terug te vinden via de website van de gemeente.

De stichting Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO)

Onafhankelijk onderzoeksinstituut gericht op lagere overheden (gemeenten, provincies en waterschappen). De atlas van lokale lasten geeft per gemeente de hoogte en aard van de lasten aan www.coelo.nl

Centraal Bureau van de Statistiek (CBS)

Laatste cijfers over bijvoorbeeld werkloosheid. Alleen landelijk. www.cbs.nl

Centraal Cultureel Planbureau (CPB)

Onderzoeksrapporten en cijfers over de maatschappij. Najaar 2005 verschijnt hier een nieuwe armoedemonitor met actuele cijfers over armoede in Nederland. www.cpb.nl

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (NIBUD)

Het NIBUD publiceert regelmatig onderzoeksrapporten over inkomen. Inkomensplaatjes vormen een belangrijk onderdeel. www.nibud.nl

Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK)

De NVVK is de koepelorganisatie voor instellingen die actief zijn op het gebied van financiële hulpverlening. De organisatie publiceert ook onderzoeken over schuldhulpverlening. www.volkskrediet.nl

Blijf op de hoogte

Landelijke belangenorganisaties

Landelijke organisaties en koepels hebben zeer informatieve sites over beleid, ontwikkelingen en natuurlijk de eigen standpunten. De organisaties en adressen staan hierboven vermeld.

X-S2

Kennisnetwerk voor en door professionals in de sociale sector. Informatie en links over allerlei sociale thema's.

www.x-s2.nl

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Onder het kopje beleidsvelden is veel informatie en nieuws te vinden over alles op het gebied van werk en inkomen.

www.vng.nl

Netwerk gezonde gemeenten

Site van netwerk van gemeenten met veel informatie over gemeentelijk gezondheidsbeleid.

www.vogz.nl

Ministerie van Sociale Zaken (SZW)

Alles over het overheidsbeleid op gebied van sociale zaken (o.a. hoogte van de uitkeringen).

www.minszw.nl

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Alles over het overheidsbeleid en de WMO

www.minvws.nl

Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM)

Alles over het overheidsbeleid op gebied van huisvesting.

www.minvrom.nl

Website eigen gemeente

Blijf ook op de hoogte van wat er in je eigen gemeente speelt.